

Betänkandet Tid för undervisningsuppdraget – åtgärder för god undervisning och läraryrkenas attraktivitet (SOU 2025:26)

Remiss från Utbildningsdepartementet
Remisstid den 10 juni 2025

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarråden Emilia Bjuggren och Alexandra Mattsson

Sammanfattning av ärendet

Utbildningsdepartementet har remitterat Betänkandet *Tid för undervisningsuppdraget – åtgärder för god undervisning och läraryrkenas attraktivitet (SOU 2025:26)* till bland annat Stockholms stad för yttrande.

Utredaren har gjort en översyn av förskollärares och lärares administrativa uppgifter och föreslagit åtgärder för att minska såväl de administrativa som andra uppgifter för att ge mer tid till undervisningen och sådana uppgifter som hör till undervisningen. Utredaren har vidare tagit fram ett förslag om hur lärares och förskollärares tid för undervisning samt tid för för- och efterarbete kan regleras.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, förskolenämnden, utbildningsnämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd och Norra innerstadens stadsdelsnämnd.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning har svarat med kontorsyttrande på grund av kort remisstid.

Stadsledningskontoret ser positivt på att det tas fram förslag som sätter fokus på undervisningsuppdraget med ambitionen att ge lärare goda förutsättningar och att göra läraryrket mer attraktivt. Dock anser stadsledningskontoret att förslaget om reglering av lärares tid inte bör genomföras i sin nuvarande form, av främst två skäl.

Kostnadsberäkningarna är bristfälliga, vilket innebär att det förslag som har lämnats är kraftigt underfinansierat. Om staten vill se den ambitionshöjning som förslaget innebär behöver beräkningarna göras om och finansieringen ses över.

Arbetsmarknadsnämnden anser att utredningen väljer fel väg att gå för att lösa de problem som beskrivs i utredningens uppdrag. Komvux bedriver en mångfacetterad och komplex verksamhet med uppdrag att vara flexibel, individanpassad och möta elevers behov och förutsättningar. Nämnden anser att utredningens förslag begränsar komvux möjligheter att uppfylla det uppdraget.

Förskolenämnden ställer sig i huvudsak positiv till utredningens förslag och välkomnar att förskollärare i förskolan är inkluderade till stora delar. Nämnden bedömer dock att de föreslagna förändringarna kommer påverka förskollärare i förskolan i begränsad omfattning.

Utbildningsnämnden delar utredarens bedömningar på flera områden. Lärare och förskollärare ska ges goda förutsättningar att fokusera på undervisning och de undervisningsnära delarna av yrket. De krav som ställs på yrket ska vara rimliga och arbetsmiljön god, oavsett vilken huvudman en lärare är anställd hos. Nämnden gör dock bedömningen att förslaget inte bör införas i den form som det föreslås av utredaren.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning instämmer i huvudsak i betänkandets förslag och är positiva till förslag som syftar till att förbättra arbetsmiljön i förskolan. Förvaltningen instämmer inte i förslagen kring lätnader i bestämmelser gällande kränkande behandling, då all kränkande behandling i förskolan bör ses som allvarlig.

*Norra innerstadens stadsdelsnämnd*s synpunkter på betänkandet utgår primärt från förskolans uppdrag och perspektiv. Nämnden är positiv till betänkandet och ställer sig i stort bakom de förslag som presenteras.

Skärholmens stadsdelsnämnd är generellt positiv till förslag som stärker förskolläraryrkets attraktivitet för att attrahera och behålla förskollärare. Nämnden instämmer i flera av betänkandets identifierade utmaningar och därtill förslag men ser att delar av betänkandet kan ge oönskade effekter och behöver ytterligare problematiseras utifrån förskolans uppdrag.

Föredragande borgarrådens synpunkter

Att lärare i samtliga skolformer ges tillräcklig tid för att planera sin undervisning är avgörande för lärarnas arbetsmiljö, för att undervisningen ska hålla hög kvalitet och för att fler barn och elever ska tillgodogöra sig undervisningen i både förskola och skola. Idag upplever allt för många lärare stress i sin yrkesutövning och tidsbrist som går ut över undervisningens kvalitet. De krav som ställs på yrket ska vara rimliga och arbetsmiljön god, oavsett vilken huvudman en lärare är anställd hos och oavsett inom vilken del av skolväsendet en lärare arbetar. Utifrån dessa aspekter syftar utredningens förslag till att åstadkomma en nödvändig ambitionshöjning.

Vi delar dock stadsledningskontorets bedömning att utredningens förslag inte bör genomföras i den form som föreslås främst på grund av att förslaget inte följer finansieringsprincipen. Utredningen föreslår att finansieringen ska tas från kunskapsbidraget, ett statsbidrag som inom Stockholms stad bland annat används för att kompensera för skolors olika socioekonomiska förutsättningar. Ingen ytterligare finansiering föreslås till förskola, gymnasieskola eller vuxenutbildning. Förväntas även merkostnader i förskola, gymnasieskola och vuxenutbildning finansieras genom grundskolans kunskapsbidrag innebär det i praktiken sänkta statsbidrag till grundskolan. Allt detta rimmar illa med viljan till en ambitionshöjning.

Stadens egna beräkningar visar därutöver att utredningens förslag kraftigt underskattar kostnaderna för reformen och att betydligt fler lärare skulle behöva anställas än vad utredningen uppger. Med nuvarande finansieringsmodell riskerar förslaget om reglering att leda till större klasser och att fler elever undervisas av obehöriga lärare.

Vi delar även den oro som Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning lyfter i sitt remissvar om att den borttagna anmälningsplikten och begränsade anmälnings-, utrednings- och åtgärdsskyldigheten vid kränkande behandling riskerar att påverka barn i förskoleåldern negativt. Barn i förskoleåldern har sämre förmåga att själva uttrycka sig och beskriva vad de har varit med om än äldre barn. Därför är det extra viktigt att vuxna i förskolan uppmärksammar, utreder och agerar på händelser och misstankar om kränkande behandling i verksamheten.

Vi vill avslutningsvis lyfta fram att en reglering av lärarnas undervisningstid som inte åtföljs av tillräcklig finansiering antingen kommer bidra till ökad arbetsbörda och försämrade villkor för andra yrkesgrupper inom förskola och skola eller leda till nedskärningar inom andra delar av kommunens verksamhet.

Vill vi ha en svensk skola och förskola i världsklass behöver lärares arbetsmiljö förbättras och tiden till för- och efterarbete värnas men tyvärr ser vi inte att det liggande förslaget kommer leda till en bättre skolmiljö för vare sig lärare eller elever.

I övrigt hänvisar vi till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande på sidan 5-17 för detaljerade synpunkter.

Stockholm den 28 maj 2025

Emilia Bjuggren och Alexandra Mattsson

Bilaga

Remiss - Betänkandet Tid för undervisningsuppdraget – åtgärder för god undervisning och läraryrkenas attraktivitet (SOU 2025:26) Dnr KS 2025/390-1.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådens förslag.

Reservation av borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Att delvis bifalla föredragande borgarråds förslag till beslut.
2. Att därutöver anföra följande

Vi tackar för det gedigna underlag som tagits fram och redovisats i utbildningsnämndens remissvar. Liberalerna anser det mycket angeläget att lärares arbetssituation och arbetsbelastning minskar för att stärka yrkets status och undervisningen som kärnuppdrag, förbättra arbetsmiljön och möjligheterna till att rekrytera kompetenta lärare framöver. Därför är det av stor vikt att genomföra regleringar av lärares undervisnings- och planeringstid. Detta innebär dock en stor ambitionshöjning för svensk skola och förutsätter full statlig finansiering till kommunerna för att det inte tvärtom ska drabba lärarna och annan skolpersonal negativt. Dessutom behöver lärarnas befintliga kollektivavtal anpassas utifrån de nya regleringarna.

Särskilt uttalande av borgarråden Christofer Fjellner, Dennis Wedin och Andrea Hedin (alla M) enligt följande.

Moderaterna delar utbildningsförvaltningens bedömning att förslaget i SOU 2025:26 - Tid för undervisningsuppdraget inte bör genomföras i sin nuvarande form. Vi välkomnar ambitionen att stärka läraryrkets attraktivitet och förbättra arbetsmiljön, men den föreslagna regleringen av undervisningstid och tid för för- och efterarbete innebär stora begränsningar för rektorers möjligheter att leda och fördela resurser utifrån skolans faktiska behov. Att likställa planeringstid för en nyutexaminerad lärare med den för en erfaren lärare, eller att utgå från att halvklassundervisning kräver dubbelt så mycket lärartid blir problematiskt. Utredningen pekar själv på att en tänkbar konsekvens är att lärarna kommer att undervisa färre timmar men i större elevgrupper. Skolverket prognoser visar en brist på 12 000 lärare till 2035.

Utredningen bedömer att förslagen kommer leda till ett behov av att på kort sikt anställa fler obehöriga lärare - i ett läge när svenska skolor utmanas av sjunkande skolresultat. Kostnaderna för detta har även kraftigt underskattats i utredningen, visar förvaltningens beräkningar med cirka 5 miljarder årligen. Samtidigt föreslås att redan befintliga riktade statsbidrag omfördelas – inte att nya medel tillförs. Det bryter mot finansieringsprincipen och riskerar att tränga undan andra viktiga utbildningssatsningar.

Moderaterna anser att förslaget underminerar den lokala styrningen och riskerar att försämra snarare än stärka kvaliteten i undervisningen.

Kommunstyrelsen

Reservation av Jan Jönsson (L) som är likalydande med Liberalernas reservation i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande av Christofer Fjellner, Johan Paccamonti och Sophia Granswed Baat (alla M) som är likalydande med Moderaternas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ärendet

Utbildningsdepartementet har remitterat Betänkandet *Tid för undervisningsuppdraget – åtgärder för god undervisning och läraryrkenas attraktivitet (SOU 2025:26)* till bland annat Stockholms stad för yttrande.

Utredaren har gjort en översyn av förskollärares och lärares administrativa uppgifter och föreslagit åtgärder för att minska såväl de administrativa som andra uppgifter för att ge mer tid till undervisningen och sådana uppgifter som hör till undervisningen. Utredaren har vidare tagit fram ett förslag om hur lärares och förskollärares tid för undervisning samt tid för för- och efterarbete kan regleras.

Remissammanställningen

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, förskolenämnden, utbildningsnämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Norra innerstadens stadsdelsnämnd och Skärholmens stadsdelsnämnd.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning har svarat med kontorsyttrande på grund av kort remisstid.

Innehållsförteckning

Stadsledningskontoret	6
Arbetsmarknadsnämnden	19
Förskolenämnden.....	20
Utbildningsnämnden.....	24
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning	37
Norra innerstadens stadsdelsnämnd	40
Skärholmens stadsdelsnämnd	42
Reservationer m.m.	44

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 5 maj 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontorets synpunkter och förslag

Inledningsvis sammanfattas stadsledningskontorets allmänna synpunkter på förslaget om att reglera tiden för undervisning samt planering och uppföljning av undervisning, vilket är det mest genomgripande förslaget i betänkandet. Därefter redovisas synpunkter på utredningens övriga förslag.

Stadsledningskontorets synpunkter på förslaget rörande reglerad undervisningstid

Övergripande synpunkter

Stadsledningskontoret delar utredarens bedömningar på flera områden. Lärare och förskollärare ska ges goda förutsättningar att fokusera på undervisning och de undervisningsnära delarna av yrket. De krav som ställs på yrket ska vara rimliga och arbetsmiljön god, oavsett vilken huvudman en lärare är anställd hos. Att lärare ska kunna fokusera på de undervisningsnära delarna av uppdraget är även angeläget för att lärare ska kunna bedriva en undervisning av hög kvalitet. Att skapa goda förutsättningar med tillräckligt med tid för för- och efterarbete skulle vara positivt för skolväsendet. Förslaget är i dessa avseenden en välkommen ambitionshöjning.

Fortsatt delar stadsledningskontoret utredarens bedömning vad gäller vikten av välfungerande stödstrukturer och stödpersonal. Att en skola har en välfungerande skolläda, administration, elevhälsa och, vid behov, annan stödpersonal såsom lärarassistenter, elevassistenter med mera är avgörande för att läraren ska kunna fokusera på huvuduppdraget.

Stadsledningskontoret gör dock bedömningen att förslaget inte bör införas i den form som föreslås av de skäl som redovisas nedan.

Utredaren har gjort kostnadsberäkningar, där kostnaderna är kraftigt underskattade (se rubrik *Uppskattning av Stockholms stads kostnader utifrån utredarens modellberäkningar*) vilket innebär att reformen skulle bli väsentligt mer kostsam än beräknat. Den finansiering som föreslås innebär också att medel flyttas från befintliga statsbidrag som skolan idag förfogar över. Oberoende av felräkningen finns det osäkerheter i de underlag som används för att uppskatta kostnaderna. Att gå vidare med förslaget i sin nuvarande form med den finansiering som föreslås skulle innebära att finansieringsprincipen kraftigt åsidosätts och att kostnaderna i stället läggs på kommunerna.

Om reformen genomförs utan att tillräckliga medel tillförs från staten kommer det antingen innebära att kommunerna behöver tillföra väsentligt mer resurser till förskolan, skolan och vuxenutbildningen jämfört med idag, eller att huvudmännen behöver göra omprioriteringar av befintliga medel med långtgående och svårbedömda konsekvenser. Eftersom förslaget kraftigt underskattar hur många lärare som skulle behöva tillföras skolväsendet så underskattas även risken för att mer undervisning behöver genomföras av obehöriga lärare.

Stadsledningskontoret bedömer även att förslaget, i sin nuvarande form, inte ger förutsättningar för att fördela resurser inom verksamheten på det sätt som är mest ändamålsenligt. Förslaget tar inte hänsyn till att det finns skillnader i läraruppdragens komplexitet, ämnens varierande tyngd, skolans och lärarens förutsättningar och elevgruppernas sammansättning. En lärare som undervisar i en halvklass, en mycket liten undervisningsgrupp (till exempel 6 personer) eller i ett tvålärarsystem ges enligt förslaget i praktiken lika mycket garanterad för- och efterarbetestid som en ensam

lärare som undervisar upp till 32 elever i helklass i ett ämne som kräver mycket förberedelser, rättning och efterarbete. Förslaget innehåller förvisso en bestämmelse om att uppdragen ska viktas utifrån ett antal förutsättningar, däribland klasstorlek och hur många elever läraren möter. Men utifrån att förslaget i sin nuvarande form är underfinansierat, och skulle kräva omprioriteringar för att över huvud taget kunna genomföras, så är risken stor att undervisningstiden för alla lärare pressas mot den högre delen av intervallet. Denna risk är särskilt stor på skolor där de ekonomiska marginalerna är små. Konsekvensen blir då att den avsatta *tiden* för uppdraget blir mer likvärdig mellan lärare, men att möjligheterna att differentiera i förhållande till *tyngden* i uppdragen istället minskar.

Stadsledningskontoret vill i sammanhanget särskilt uppmärksamma att det ur ett arbetsmiljöperspektiv behövs ett reellt utrymme för att fördela om arbete inom enheten, till exempel vid risker för ohälsa. Eftersom förslaget saknar flexibilitet så minskar dessa möjligheter.

Därtill konstaterar stadsledningskontoret att förslaget inte är anpassat till det gällande centrala arbetstidsavtalet för lärare. Innan förslaget kan implementeras behöver antingen förslaget justeras eller de centrala avtalen revideras.

Förslaget innebär en begränsning av rektorernas möjligheter att leda och fördela resurser inom skolenheten

Rektorerna har i uppdrag att prioritera och fördela resurser inom skolenheten. I ansvaret ligger att se till att resurser fördelas på ett sådant sätt att alla de lagar och bestämmelser skolan har att förhålla sig till uppfylls och att bästa möjliga förutsättningarna ges för lärande. Resurser ska också fördelas inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.

Skolans viktigaste resurs är medarbetarna och följaktligen är också möjligheten att styra över de resurser som används på skolenheten det viktigaste verktyget för att uppfylla skolans uppdrag och mål. Förslaget om att från statens sida fastställa strikta nivåer för undervisningstid och tid för för- och efterarbete för lärare skulle innebära en väsentlig begränsning för rektor att fördela resurser inom skolenheten, då förslaget sätter upp strikta ramar för hur lärares tid kan användas.

Förslaget innebär att en enskild lärare som mest undervisar 550 timmar vid teoretiska ämnen inom gymnasieskolan (31,1 procent av arbetstiden) och 650 timmar inom grundskolan (37 procent av arbetstiden). Eftersom detta är reglerade maxgränser och maxgränsen dessutom ska reduceras med hänsyn till uppdraget, så skulle den genomsnittliga arbetstiden som förläggs till undervisning bli lägre. I de internationella undersökningar som utredningen i huvudsak bygger sina resonemang på låg undervisningstid i Sverige år 2018 något lägre än OECD-snittet. I Danmark utgjorde undervisningen 49 procent av arbetstiden, på Island 48 procent, i Sverige 43 procent och i Norge 39 procent. Genomsnittet för OECD var 50 procent (TALIS 2018). OECD sammanställer i sina årliga beskrivningar av läget inom utbildningsområdet hur den reglerade arbetstiden ser ut inom OECD-området. För de länder som ingår i

undersökningen, och har en reglerad undervisningstid, så uppgår den genomsnittliga reglerade arbetstiden för lärare till 773 timmar i lågstadiet, 706 timmar i mellanstadiet och 679 timmar inom gymnasieskolan.

Utredningen föreslår att det ska fastslås att rektorerna ska ta hänsyn till ett antal olika faktorer när enskilda lärares undervisningstid bestäms (elevgruppernas storlek, antalet elever som läraren regelbundet möter i undervisningen, antal elever i behov av särskilt stöd, samt andra omständigheter av betydelse för elever eller lärare). I vilken utsträckning som skolorna i praktiken kommer att kunna differentiera utläggning av undervisningstiden är beroende av hur stora resurser skolan har till förfogande. Eftersom taket för undervisningstiden är förhållandevis lågt satt, både utifrån dagens undervisningstid och i internationell jämförelse, finns en överhängande risk att den prioritering som behöver göras för att nå regleringen innebär att differentieringen blir förhållandevis liten, särskilt på skolor med sämre ekonomiska förutsättningar. Det innebär att undervisningstiden blir mer standardiserad i tid, men att skillnaderna på hur krävande läraruppgifterna är istället blir större än idag. Förslaget innebär också att mindre resurser kan fördelas utifrån andra parametrar, exempelvis utifrån elevernas olika förutsättningar och behov eller lärares erfarenhet och kapacitet.

Det finns vetenskapligt stöd för att erfarna lärare på aggregerad nivå har större möjlighet än de som är nya i yrket att kompensera för kunskapsbrister i en elevgrupp, parera hastigt uppkomna situationer och improvisera samt genom sina egna erfarenheter klara av mer komplexa klassrumssituationer med varierad undervisning. Dock finns också vetenskapligt stöd för att lärares erfarenhet enbart har effekt för elevernas lärande upp till ett visst antal tjänsteår och att det efter den brytpunkten inte går det att finna någon korrelation mellan antalet tjänsteår hos läraren och elevernas lärande. Det är därför rimligt att en erfaren lärare kan lägga väsentligt mindre tid för förberedelser och genom erfarenhet även kan genomföra bedömning och betygsättning mer träffsäkert och rättssäkert på kortare tid än en i yrket relativt ny kollega. Många lärare vittnar om en mycket hög arbetsbörda under sina första 3-4 tjänsteår, vilket är en tid då de har kurser och ämnen för första gången och bygger upp erfarenhet, dokumentation, materiel samt examinationer. Efter cirka 10 år uppstår dock en så kallad "plataeffekt" där erfarenheten gör att fler moment i undervisningen sker utifrån beprövad erfarenhet och att viss rutin har uppstått i fråga om exempelvis metodval. Vid en reglering skulle det innebära att erfarna lärare antingen borde ligga i det högre intervallet för eller, ha en lägre faktor gällande tid till för- och efterarbete. På samma sätt borde nyexaminerade lärare, eller lärare som genomför sina första 3-4 arbetsår ligga i det lägre intervallet, alternativt ges en högre faktor gällande tid till för- och efterarbete.

Stadsledningskontoret bedömer att utredningen inte heller i tillräcklig grad tar hänsyn till att arbetsbelastningen och arbetsmängden är nära knuten till antalet elever i en undervisningsgrupp eller klass. Att fördela samma tid till för- och efterarbete av undervisning i exempelvis en grupp med 6 elever i Tyska steg 2 i gymnasieskolan som till en grupp med 32 elever som läser Kemi 1 är uppenbart orimligt. Dels får nivån på ämnet/kursen anses ha betydelse, dels är det mer eller mindre en direkt

korrelation mellan tidsåtgång för rättning av examinationer och antalet elever som genomfört densamma. Att rätta och bedöma 32 kemiprov tar fem gånger så lång tid som att enbart rätta sex prov. Laborativa ämnen som Kemi, Fysik, Naturkunskap och Biologi kräver omfattande institutionsarbete och förberedelser av fysisk utrustning inför och efter laborativ verksamhet, vilket inte är fallet i icke-laborativa ämnen.

Den förslagna modellen har också oönskade konsekvenser rörande möjligheten att genomföra undervisning i halvklass. Om en och samma lektion genomförs i halvklass tar lektionen enligt förslaget dubbelt så mycket förberedelsetid i anspråk som om undervisningen genomförs i helklass, trots att tid för förberedelse och tid för efterarbete inte påverkas nämnvärt av att själva undervisningssituationen delas upp. Trots att undervisning i mindre undervisningsgrupper är positivt för såväl eleverna som för lärarnas arbetsmiljö riskerar regleringens sätt att beräkna den maximala undervisningstiden och tiden för för- och efterarbete att göra sådan undervisning betydligt mer kostsam och i praktiken mindre förekommande än idag.

Om staten önskar att reglera undervisningstiden bör modellen ta hänsyn till klasstorlek, till exempel genom att tid till för- och efterarbete justeras utifrån elevgruppens storlek och ämnets särart. Ett sätt är att använda modeller där tid för för- och efterarbete utgår från en helklass med grundprincipen att tid för för- och efterarbete justeras ned med 50 procent vid undervisning i halvklass. Det går också att tänka sig modeller där den genomsnittliga undervisningstiden för lärare på en skolenhet inte får ligga högre än en viss nivå, men att tid kan fördelas olika mellan lärare så att arbetsbelastningen fördelas jämnt utifrån fler faktorer än faktisk tid. En modell i den riktningen skulle både kunna uppnå syftet med regleringen, det vill säga att begränsa undervisningstiden och samtidigt bibehålla en viss flexibilitet.

Förslaget är inte anpassat till gällande arbetstidsavtal för lärare

Lärares arbetstid inom kommunsektorn är idag reglerad genom centrala avtal mellan Sveriges Kommuner och Regioner och Sveriges Lärare. För lärare med ferietjänst, vilket är den vanligaste anställningsformen, består arbetstiden av en reglerad del som uppgår till 1 360 timmar per år (i genomsnitt cirka 35 h per vecka) samt förtroendearbetstid som uppgår till 406 timmar per år (i genomsnitt cirka 10 h per vecka). Förtroendearbetstid är den tid som lärarna själva har förtroendet att själv förlägga och planera. Av avtalet framgår att förtroendearbetstiden i första hand är avsedd för för- och efterarbete, men den rymmer även exempelvis spontana elev- och föräldrakontakter samt tid för egen utveckling.

En central del av gränsdragningen mellan reglerad arbetstid och förtroendearbetsid är att den anställde själv ska styra över tid, plats och innehåll i förtroendearbetstiden. Uppgifter som arbetsgivaren tilldelar lärare och där arbetsgivaren styr över ska förläggas inom den reglerade arbetstiden. Utredarens förslag innebär att staten inför regler om att lärare ska använda, som minst, ett specifikt antal timmar för för- och efterarbete. Det är huvudmännen som ansvarar för att lagstiftningen efterföljs och ska styra verksamheten i enlighet med denna. Det är, som stadsledningskontoret tolkar

förslaget till reglering, inte möjligt (oavsett den enskilde lärarens önskemål) att använda de timmar som är avsatta för undervisningsnära för- eller efterarbete för annat, till exempel kompetensutveckling, egen utveckling, konferenser, utvecklingsuppdrag eller liknande. Det lagreglerade för- och efterarbetet skulle således, utifrån att det är en begränsning kring vad tiden ska användas till, behöva läggas inom den reglerade tiden utifrån nu gällande avtal. Det innebär att såväl undervisningstiden, den lagreglerade tiden för förberedelser och allt det som ryms i det utredarna kallar "övrig tid", skulle behöva läggas inom den reglerade arbetstiden om 1360 timmar. Det är dock inte utredningens intention. När utredaren beräknar övriga tid tas ingen hänsyn till att lärares arbetstid till viss del består av förtroendearbetstid. Utan att räkna med hela arbetstiden blir dock de timmar som är kvar för "övriga arbetsuppgifter" för liten för att ens rymma sådana moment som måste ingå i yrkesutövningen, än mindre den kompetensutveckling om i genomsnitt 104 timmar som ska rymmas i den reglerade arbetstiden enligt gällande avtal.

Oavsett vilken lösning som används för förtroendearbetstiden (icke-reglerad tid) och det utredarna kallar övrig tid (reglerad tid) så är det viktigt att det skapas en tydlighet vilka arbetsuppgifter som ingår i förtroendearbetstiden och vilka uppgifter som ingår i övrig tid.

För att regleringen ska kunna tillämpas på ett rimligt sätt så behöver således antingen de centrala avtalen anpassas utifrån regleringen, till exempel genom att i avtalet precisera hur stor del av förtroendearbetsiden som ska användas för för- och efterarbete. Alternativt så behöver förslaget revideras så att den tid som är reglerad för för- och efterarbete rymmer den flexibilitet som dagens reglering av förtroendearbetstid ger, det vill säga att läraren också kan använda den för sådant som inte är direkt kopplat till undervisningsnära för- och efterarbete.

Hur frågan hanteras har långtgående konsekvenser. Det påverkar inte minst hur stor del av de uppgifter som idag görs av lärare som skulle behöva utföras av andra yrkesgrupper och hur mycket utrymme för "övriga uppgifter" som kan rymmas i en lärartjänst.

Uppskattning av Stockholms stads kostnader utifrån utredarens modellberäkningar

Utredningens förslag till reglering av undervisningstid innebär att en genomsnittlig lärare i grund- respektive gymnasieskolan, jämfört med TALIS 2018, skulle undervisa färre timmar och lägga fler timmar på övriga delar av undervisningsuppdraget. Konsekvensen av att minska lärarnas undervisningstid blir att fler lärare behöver rekryteras för att kunna ge eleverna den undervisningstid som de har rätt till. Utredningen menar att omfördelningen av tiden för olika arbetsuppgifter i viss utsträckning kommer att kunna göras inom ramen för tjänsterna hos den personal som huvudmannen har anställt. I hur stor utsträckning Stockholms stad, som huvudman, kan omfördela mellan redan anställd personal beror på hur många undervisningstimmar lärarna har idag. Undervisningstimmar kan variera

mellan olika skolenheter, samtidigt som varje enskild lärare i första hand behöver genomföra sin undervisning där läraren är anställd.

Anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola ingår inte i TALIS 2018. För dessa skolformer anför utredningen, utifrån ”vissa uppgifter gällande genomsnittlig undervisningstid” (sid. 503), att skillnaden mellan faktisk undervisningstid och högsta omfattning enligt den föreslagna modellen inte är så stor. Slutsatsen blir att utredningens förslag inte skulle leda till omfattande konsekvenser för huvudmän för anpassad grund- eller gymnasieskola. I och med att underlaget är begränsat utgår utredningen från att undervisningstiden är densamma i de anpassade skolformerna som i grundskolan och gymnasieskolan.

Övergripande gäller att i jämförelse med TALIS 2018 så skulle samtliga lärarkategorier (förutom undantaget för gymnasieskolan i det högsta intervallet) i genomsnitt undervisa färre timmar än idag och lägga betydligt fler timmar på planering och uppföljning.

Utredningen presenterar en beräkningsmodell för antalet timmar som inte skulle bli utförda, uttryckt som heltidstjänster, om den föreslagna regleringen av undervisningstimmar införs. Stadsledningskontoret ser brister i beräkningarna av hur många ytterligare lärartjänster som behövs för att täcka den undervisningstid som går utöver den föreslagna omfattningen. Utredningen har använt sig av total årsarbetstid (1 767 timmar) när beräkningar av antal nya tjänster gjorts, vilket skulle innebära att de lärare som ska anställas för att kompensera för den minskade tiden skulle undervisa 100 procent av sin tid. I beräkningarna nedan används istället den föreslagna reglerade undervisningstiden.

Med utgångspunkt i modellen, och med reservation för de svagheter i TALIS 2018 som lyfts i utredningen, har beräkningar om hur många ytterligare heltidslärartjänster som skulle behövas i Stockholms stads kommunala skolor tagits fram. Beräkningen har gjorts utifrån ett antagande om att undervisningstiden skulle minska till den högst tillåtna i intervallet samt för intervallets mitt, på samma sätt som görs i utredningen. Beräkningen är gjord utifrån antagandet att undervisningstiden i Stockholm följer det nationella genomsnittet, det vill säga samma modell som utredaren använder. Även en ungefärlig total lönekostnad har beräknats, utifrån genomsnittslönen i Stockholms stad. Slutsatsen är att utbildningsnämnden, för att implementera regleringen, skulle ha behov av att rekrytera mellan 406 och 882 ytterligare heltidsanställda lärare för de kommunala skolorna. Den sammanlagda lönekostnaden för dessa lärartjänster skulle uppgå till mellan 331 och 718 mnkr.

Utredningen föreslår att den merkostnad som uppstår för huvudmännen, om regleringen införs, åtminstone delvis ska finansieras av staten. Vidare gör utredningen bedömningen att staten minst bör ersätta huvudmännen för den undervisningstid som går utöver det översta taket i förslaget till regleringen. Kostnaden för detta uppgår, enligt utredningens beräkningar, till drygt 2 500 mnkr årligen. Korrigerat för att nya lärare inte kan undervisa 100 procent av sin arbetstid behöver denna summa multipliceras med ungefär tre – utifrån antagandet att en lärare lägger en tredjedel av

sin arbetstid på att genomföra undervisning – och landar således på cirka 7 500 mnkr årligen.

	Antal ytterligare heltidstjänster	Lönekostnad totalt (mnkr)
Grundskolan åk 1-6⁷		
<i>Högsta omfattning enl intervall</i>	152,2	122
<i>Omfattning mitt i intervall</i>	352,2	282
Grundskolan åk 7-9		
<i>Högsta omfattning enl intervall</i>	139,4	114
<i>Omfattning mitt i intervall</i>	305	250
Totalt grundskolan		
<i>Högsta omfattning enl intervall</i>	291,6	236
<i>Omfattning mitt i intervall</i>	657,2	532
Gymnasieskolan, huvudregel		
<i>Högsta omfattning enl intervall</i>	115,2	95
<i>Omfattning mitt i intervall</i>	225,7	186
Total kostnad		
Högsta omfattning enligt intervall	406,8	331
Omfattning mitt i intervall	882,9	718

Utredningens förslag är att finansiering kan tillföras genom det generella statsbidraget till kommunerna. Utredningen anför att det är rimligt att finansiera de föreslagna åtgärderna genom att medel tillförs från anslaget till statsbidraget för stärkt kunskapsutveckling samt från de medel som avsatts för statsbidraget för personalförstärkningar, det vill säga medel som redan idag är riktade till skolväsendet. Från detta senare anges att 500 mnkr kan användas, vilket skulle innebära att resterande 7 000 mnkr behöver tas från bidraget för stärkt kunskapsutveckling.

Stadsledningskontoret anser att finansieringsprincipen bör följas. Finansieringsprincipen innebär att kommuner inte bör åläggas nya uppgifter utan att de samtidigt får möjlighet att finansiera dessa med annat än höjda skatter vilket i praktiken oftast innebär att staten tillför medel. Stadsledningskontoret anser att utredningens förslag om att flytta medel från de riktade statsbidragen till det generella statsbidraget för kommuner, innebär att medel för den föreslagna regleringen inte tillförs i enlighet med finansieringsprincipen.

Stadsledningskontoret noterar även att statsbidraget för stärkt kunskapsutveckling riktar sig till grundskolan. Den föreslagna omfördelningen skulle innebära att dessa medel delvis används för att finansiera lärartjänster inom gymnasieskolan.

Att anslaget till statsbidraget för stärkt kunskapsutveckling skulle minska med 7 000 mnkr innebär, förutom att detta statsbidrag i praktiken försvinner, att Stockholms stad går miste om uppskattningsvis 367 mnkr. Att anslaget till statsbidraget för personalförstärkning sänks bedöms medföra att Stockholms stad kan mista ytterligare 7 mnkr.

Förslaget innebär alltså att Stockholms stads skolverksamhet i egen regi får merkostnader på 331 till 718 mnkr och går miste om 374 mnkr i riktade statsbidrag.

Om reformen finansieras och 7 500 mnkr tillförs det generella statsbidraget skulle Stockholms stad tilldelas cirka 705 mnkr. Om dessa medel förs vidare till utbildningsnämnden ska de fördelas till samtliga huvudmän med stockholmselever, enligt principen för lika villkor.

Med utgångspunkt i merkostnader för lärarlöner samt uteblivna riktade statsbidrag, har en total merkostnad för stadens verksamheter beräknats. I det *högsta intervallet* skulle stadens ökade kostnader och minskade intäkter leda till att det uppstår ett finansieringsbehov på 705 mnkr för verksamheten i egen regi. För att täcka detta genom en höjning av schablonen skulle den totala kostnaden, inklusive kostnaden för elever i fristående verksamhet, uppgå till 973 mnkr. Under förutsättning att hela ökningen av det generella statsbidraget tilldelas utbildningsnämnden kvarstår en ofinansierad kostnad på 268 mnkr. I *mittenintervallet* uppgår denna kostnad till 819 mnkr.

	Högsta omfattning			Mitt i intervall		
	Grundskola	Gymnasium	Totalt	Grundskola	Gymnasium	Totalt
Merkostnad löner	236	95	331	532	186	718
+Uteblivna statsbidrag	372	2	374	372	2	374
=Finansieringsbehov egen regi	608	97	705	904	188	1 092
Kompenserande schablonhöjning 1	814	159	973	1 216	308	1 524
Ökat generellt statsbidrag går till utbildningsnämnden			705			705
Netto Kommunfullmäktige			-268			-819

Utredningen lyfter att den statliga finansieringen om 2 500 mnkr årligen (egentligen det tredubbla) skulle täcka undervisningstid *enligt det föreslagna intervallets högsta omfattning*. Samtidigt menar utredningen att det finns en ”inbyggd förväntan om minskad undervisningstid och ökad tid för planering och uppföljning”, varför vissa lärare och lärargrupper bör undervisa färre timmar än den högsta omfattningen. För att åstadkomma en sådan förändring är det utredningens bedömning att staten ”kan

behöva skjuta till ytterligare medel”. Utredningen lämnar dock inga förslag för hur en sådan ambitionshöjning ska finansieras.

Stadsledningskontoret anser att det därmed kommer att bli svårt att motivera en sänkning av undervisningstiden under den högsta omfattningen, särskilt då förväntat minskande barnkullar under kommande år leder till ett utmanande ekonomiskt läge på grund av färre elever och lägre intäkter för många skolor.

Stadsledningskontoret ser även att förslagen skulle leda till ökade kostnader inom förskoleverksamheten och vuxenutbildningen. Om förskollärares arbetstid i lägre utsträckning ska förläggas för arbete i barngrupp eller om andra yrkeskategorier ska göra arbetsuppgifter som förskollärare idag utför behöver arbetslaget kompletteras med annan personal. Inom vuxenutbildningen skulle fler lärare behöva rekryteras för att kunna leva upp till huvudförslagets reglering av tid för undervisningsuppdraget med minst en timme planering och uppföljning per timmes undervisning. Av vuxenutbildningen i Stockholm utförs 60 procent av vuxenutbildningen hos upphandlade leverantörer. Förändringar enligt utredningens förslag skulle påverka avtalen och stadens ersättningsmodell till dem. Det finns ingen ordentlig kostnadsberäkning för kommunal vuxenutbildning i utredningen, vilket innebär att det är svårt att uppskatta hur stora merkostnaderna skulle kunna bli för Stockholms stad.

Kapitel 6 Minskade krav på den undervisningsnära dokumentationen

6.3 Förslag om att informera om utveckling

Utredaren föreslår att ordet ”fortlöpande” i bestämmelsen i 3 kap. 3 § skollagen tas bort. Istället för att fortlöpande informera om barnets eller elevens utveckling ska information ges vid tillfällen som bestäms av förskolan, fritidshemmet eller skolan. Syftet med förslaget är att ge förskollärare och lärare större inflytande över tillfällen, former och omfattning för informationen riktad till vårdnadshavarna.

Stadsledningskontoret har inga principiella invändningar mot förslaget att ersätta ”fortlöpande” med ”tillfällen som bestäms av skolan”. Det är sannolikt positivt för såväl skolan som vårdnadshavarna om skolan i början av läsåret kan informera vårdnadshavarna om när och hur de kan förvänta sig information om elevernas lärande. Stadsledningskontoret delar också bedömningen att skolan bör kunna upprätta ett ramverk för hur kontakten med vårdnadshavare ska se ut, inte minst för att skapa en god arbetsmiljö för lärarna och skolans övriga personal.

Stadsledningskontoret anser dock att motiveringen av förslaget är motsägelsefull. Utredaren bedömer dels att risken för en utveckling där förskollärare och lärare avstår från att besvara frågor eller förmedla information som liten, men skriver samtidigt att en konsekvens av förslaget kan bli att elever och vårdnadshavare får minskad tillgång till lärarna och i vissa fall även kommer att bli hänvisade till särskilda tillfällen då information om elevens utveckling ska ges. Utredarna utgår också från att kontakten med vårdnadshavare kommer att minska. En god och kontinuerlig kontakt mellan

skola och vårdnadshavare är i många fall avgörande för elevernas utveckling, särskilt för elever med sociala problem, hög frånvaro eller utmanande beteenden. För skolor som finns i områden där tilltron till skolan som institution är låg är det särskilt angeläget att skolan bygger upp ett förtroende med täta och regelbundna kontakter. Utredarna konstaterar också att det finns olika skäl att ha en tät kontakt med vårdnadshavare. För att fånga in att det kan vara motiverat med en tätare kontakt bör förslaget kompletteras med en skrivning med innebörden att information också ska ges när läraren/skolan bedömer det som rimligt och är viktigt för elevens utveckling. Syftet är att tydliggöra att det inte bara är vid de tillfällen skolan i förväg har bestämt som information ges, utan att det också bör ske vid andra tillfällen om det behövs.

Stadsledningskontoret ser också att det kan uppstå konflikter om skolors eller den undervisande personalens bedömning av när och hur information ska lämnas skiljer sig från vårdnadshavares och elevers behov av information. Det finns även risk för att det kommer skilja sig åt mellan skolor, vilket ger olika förutsättningar för olika elever. Det finns också en risk för att skolor beslutar om ett antal tillfällen och sätt att informera om en elevs kunskapsutveckling, men där enskilda elevers utveckling skulle ha gynnats av tätare information.

6.4 Förslag om utvecklingssamtal

Utredaren föreslår att kraven på att skolan genomför utvecklingssamtal minskas från två gånger per år till en gång per läsår.

Stadsledningskontoret delar bedömningen att utvecklingssamtalen tar mycket tid och resurser i anspråk. Stadsledningskontoret ser samtidigt att det finns risker med att minska antalet utvecklingssamtal, som inte fullt ut blir belysta i utredningen. Om regelbundna och planerade möten minskar kan det istället innebära att de ”spontana” kontakterna från vårdnadshavare ökar eftersom frågor som behöver redas ut sällan kan vänta flera månader. På samma sätt kan skolans behov av att kontakta vårdnadshavare och reda ut frågeställningar öka.

Utvecklingssamtalen är också ett tillfälle att göra och följa upp överenskommelser mellan vårdnadshavare, skolan och eleven om till exempel utvecklingsområden eller förväntningar (dokumenterade i en IUP eller en kunskapsutvecklingsplan). Om det går alltför lång tid mellan tidpunkterna då de här överenskommelserna aktualiseras minskar också sannolikheten för att överenskommelserna följs och uppfattas som relevanta.

Kapitel 7 Behov av lättnader i regelverket som styr arbetet med kränkande behandling

Informationsskyldighet i stället för anmälningsskyldighet

Av nu gällande bestämmelser är lärare, förskollärare eller annan personal inom skolan som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till rektorn.

Rektorn ska i sin tur anmäla detta vidare till huvudmannen som är skyldig att skyndsamt utreda de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Stadsledningskontoret ställer sig positiv till att begreppet *anmälningsskyldighet* ändras till *informationsskyldighet* då begreppet, så som framgår av betänkandet, kan associeras till rättsbekämpande eller polisiär verksamhet. Utöver att begreppet ändras framgår inte av betänkandet om innehållet i informationen är tänkt att skilja sig åt från vad som idag tas upp i anmälan. Att ändra rutiner för kränkande behandling är ett omfattande arbete som, för stora huvudmän som Stockholm stad, påverkar många medarbetare. Därför önskas klargöranden om informationens innehåll och omfattning ska skilja sig från vad som idag hanteras inom ramen för en anmälan.

Allvarlig och upprepad kränkande behandling

I betänkandet föreslås att informationsskyldigheten ska omfatta *allvarlig eller upprepad* kränkande behandling. Annan form av kränkande behandling ska hanteras men i dessa fall behöver någon information till rektor inte ske. Utredningen framför att det endast är vid allvarliga eller upprepade fall som det är befogat att det lyfts och utreds på ett mer samlat sätt. För mindre allvarliga fall som lätt löses på plats framgår av betänkandet att det är tveksamt om den omfattande dokumentation och arbetsinsatsen som idag krävs i en utredning om kränkande behandling står i proportion till det som inträffat.

För att veta vilka fall av kränkande behandling som informationsskyldigheten gäller kommer personalen behöva göra en bedömning av om behandlingen är allvarlig eller upprepad. Enligt utredningen ska flera olika hänsyn ska tas. Utredningen tydliggör att kränkande behandling alltid ska betraktas som allvarlig om behandling också kan utgöra ett brott (exempelvis sexualbrott eller våldsbrott). I övrigt konstateras att det är svårt att ge detaljerad ledning för bedömningen men att det ska vägas in om barnet eller eleven har särskilt svårt att skydda sig. Det ska exempelvis alltid anses som allvarligt om ett barn eller en elev uppges vara utsatt av flera, det råder en stor åldersskillnad eller barnet eller eleven har svårt att skydda sig till följd av en funktionsnedsättning. Vidare beskrivs att barnets- eller elevens personliga förhållanden ska beaktas, där bland annat hänsyn ska tas till om barnet eller eleven tidigare varit utsatt för kränkande behandling exempelvis i en annan klass eller på en annan skolenhet.

Stadsledningskontoret ställer sig generellt positiv till att inte alla fall av upplevd kränkande behandling omfattas av informations-, anmälnings- och utredningsskyldigheten. Detta då det bör frigöra tid för lärarnas undervisningsuppdrag men även tid för skolpersonalens förebyggande och främjande arbetet. Däremot innebär den föreslagna skrivningen att bedömningen av om det rör sig om allvarlig eller upprepad kränkande behandling åligger personalen. Utredningen menar att det ligger inom personalens kompetens att bedöma detta. Stadsledningskontoret delar utredningens bedömning om att skolpersonalen har

denna kompetens, men om inte tillsynsmyndigheternas tillsynsverksamhet ses över är sannolikheten stor att även icke allvarliga fall av kränkande behandling hanteras på samma sätt som allvarliga fall. Detta eftersom huvudmannen annars hamnar i ett sämre läge vid en tillsyn. Vid en tillsyn blir det svårt att svara detaljerat på vad som har hänt och när, om inte händelsen dokumenterats. Om tillsynsmyndigheten ifrågasätter personalens bedömning och anser att behandlingen skulle bedömts som allvarlig kan det vara mycket svårt att i efterhand informera och utreda händelsen.

Om kravet på dokumentation av samtliga upplevda fall av kränkande behandling tas bort kan det bli svårt för huvudmannen och skolans personal att uppmärksamma om det rör sig om upprepad kränkande behandling; särskilt om det sker inom olika delar av skolan. För att klargöra om det rör sig om upprepad kränkande behandling krävs antingen att elever gör det gällande eller att personalen minns de tidigare fallen. Det kan dock diskuteras om den arbetsinsats som skulle krävas, om alla fall av upplevd kränkande behandling skulle omfattas av informationsskyldigheten, skulle vara proportionell och försvarbar.

Anmälningsskyldigheten är idag inte begränsad till sådana handlingar som har ägt rum under skoldagen utan omfattar även sådana handlingar som har ett samband med verksamheten. Kravet på samband menar utredningen har getts en för långtgående tolkning som indikerar att personalen har ett gränslöst ansvar för att motverka kränkande behandling för samtliga barn och elever som deltar i verksamheten. I betänkandet föreslås att det ska förtydligas att det i stället för att det ska finnas ett samband med verksamheten ska krävas att den kränkande behandling som ett barn eller elev anser sig utsatt för har inträffat i verksamheten för att skolans utredningsansvar ska träda in. Förslaget är tänkt att överensstämja med ramarna för det tillsynsansvar som personalen har enligt skollagen.

Att begränsa huvudmannens och skolans utredningsansvar till sådana händelser som sker under tid då tillsynsansvaret vilar på skolans personal är rimligt. Det är däremot tveksamt om förslaget kommer att frigöra tid för skolpersonalen, som kommer att behöva hantera och vidta åtgärder om följder av kränkande behandling som skett utanför verksamheten fortsätter in i verksamheten, dels utifrån skolans skyldighet att elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet, dels utifrån det arbetsmiljöansvar som skolan har även för elever. En skarp gräns mellan verksamhetstid och fritid kan vara svår att upprätthålla då konflikter och kränkningar inte sällan påverkar barnen och eleverna oavsett var de befinner sig.

Slutligen vill stadsledningskontoret framföra att det kan behövas olika bestämmelser för förskolan än skolan gällande kränkande behandling. I stadens kommunala förskolor är det relativt få anmälningar om kränkande behandling. Med de föreslagna ändringarna kan det bli än färre anmälningar och utredningar om kränkande behandling, med en risk att det fortsatt sker kränkningar.

Den administrativa hanteringen av anmälningar om kränkande behandling inom förskoleverksamheten hanteras i huvudsak av rektor. Stadsledningskontoret ser därför inte att förslagen gynnar arbetssituationen för pedagogisk personal i förskolan.

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 22 april 2025 följande.

Arbetsmarknadsnämnden beslutade att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 11 april 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Arbetsmarknadsförvaltningen anser att utredningen väljer fel väg att gå för att lösa de problem som beskrivs i utredningens uppdrag. Komvux bedriver en mångfacetterad och komplex verksamhet med uppdrag att vara flexibel, individanpassad och möta elevers behov och förutsättningar. Vi menar att utredningens förslag begränsar komvux möjligheter att uppfylla det uppdraget.

Fler elever studerar i komvux än i gymnasieskolan idag. Många av dem söker sig till komvux för att komplettera eller kompensera för tidigare studier på gymnasiet. Komvux kan vara vägen till en fullföljd gymnasieutbildning, ett steg ut på arbetsmarknaden eller möjlighet till vidare studier mot drömjobbet för elever som efter tidigare misslyckanden vill börja om.

Utredningens förslag är inte rätt väg att gå för att utveckla och bedriva en kvalitativ vuxenutbildning. Arbetsmarknadsförvaltningen håller med utredningen om att en lärares huvuduppdrag är undervisning och fokus på lärande och kunskapsutveckling. Vi håller också med om att lärare måste få rimligt med tid att planera och följa upp sin undervisning. Vi delar dock inte utredningens bedömning att lärares arbetstid därför måste delas upp i avgränsade delar där varje område består av specifika arbetsuppgifter. Det är ibland svårt att dra gränsen för vad i läraruppdraget som är undervisning, undervisningsnära uppgifter eller övrigt.

Arbetsmarknadsförvaltningen vill istället se ett större fokus på läraruppdraget i sin helhet där lärare känner arbetsglädje, får utrymme, tid och tillit till att utöva sin profession och därigenom bidra till både elevers och verksamhetens utveckling och att uppdraget utformas utefter det. Att räkna timmar och minuter bedömer vi motverkar det.

Arbetsmarknadsförvaltningen vill att lärares uppdrag utformas i dialog mellan rektor och lärare utifrån elevers, lärares och verksamhetens behov och förutsättningar. Enligt skollagen är det rektors uppgift att leda och fördela arbetet och det mandatet anser arbetsmarknadsförvaltningen begränsas genom utredningens förslag.

Arbetsmarknadsförvaltningen håller inte med om förslaget att ta bort skrivningen om extra anpassningar. Eftersom komvux saknar andra regleringar om elevhälsoarbete är extra anpassningar det verktyg som finns för att säkerställa att elever får de förutsättningar de behöver för att lyckas med sina studier. Det är olyckligt om åtgärder för att minska arbetsbördan ska drabba dem som har sämst förutsättningar i skolan. Det riskerar att urholka likvärdigheten för eleverna. Utredningen menar att

lärare istället ska ha ”ett stöttande arbetssätt” som ska möta behoven men inte behöver dokumenteras. Det anser inte arbetsmarknadsförvaltningen är ett tillräckligt hälsofrämjande perspektiv på utbildning.

Slutligen vill arbetsmarknadsförvaltningen framhålla att de föreslagna förändringarna skulle vara mycket kostsamma för kommunen. Fler lärare skulle behöva rekryteras för att kunna leva upp till huvudförslagets reglering av tid för undervisningsuppdraget med minst en timme planering och uppföljning per timmes undervisning¹.

Arbetsmarknadsförvaltningen vill också påpeka att staden har 60 procent av vuxenutbildningen hos upphandlade leverantörer och förändringar enligt utredningens förslag skulle påverka avtalen och stadens ersättningsmodell till dem.

Utredningen gör ingen ordentlig kostnadsberäkning för komvux i sin konsekvensanalys vilket arbetsmarknadsförvaltningen anser är en stor brist i utredningen.

Förskolenämnden

Förskolenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 22 april 2025 följande.

1. Förskolenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Särskilt uttalande av Alexandra Mattsson m.fl. (V), Ewa Carlsson Hallberg m.fl. (S) och Sara Grolander (MP), se Reservationer m.m.

Förskoleförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 7 april 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förskoleförvaltningen ställer sig i huvudsak positiv till utredningens förslag och välkomnar att förskollärare i förskolan är inkluderade till stora delar. Förvaltningen bedömer att förslagen kan komma att minska de administrativa uppgifterna och frigöra tid för undervisningen för förskollärare och lärare i de obligatoriska skolformerna och framåt. Detta gäller både de regellättnader som föreslås för den undervisningsnära dokumentationen och de regellättnader som föreslås i arbetet med kränkande behandling. Förvaltningen bedömer dock att de föreslagna förändringarna kommer påverka förskollärare i förskolan i begränsad omfattning.

Förvaltningen instämmer i utredningens bedömning att det i förskolan inte finns behov av reglering av undervisningstiden såsom i de obligatoriska skolformerna, men att det finns ett behov av att reglera tiden för uppföljning och planering av undervisningen.

¹ Som jämförelse kan nämnas att en sfi-lärare idag har i snitt 24 timmar undervisning per arbetsvecka (totalt 40 timmar).

I övrigt avgränsar förskoleförvaltningen yttrandet till frågor som berör förskollärare i förskolan och verksamheten i förskolan.

Yttrande till kapitel 6.3 Förslag om att informera om utveckling

Förskoleförvaltningen instämmer i följande förslag, men bedömer att de kommer påverka förskollärare i förskolan i begränsad omfattning

- 6.3.1 Förslag om att informera vid tillfällen som bestäms av förskolan, fritidshemmet eller skolan.
- 6.3.3 Förslag om samtal om barnets utveckling i förskolan.

I övrigt under rubrik 6.3 är förskoleförvaltningen positiv till att ge Skolverket i uppdrag att ta fram riktlinjer för en ändamålsenlig dokumentation (förslag 6.3.4). Förvaltningen vill betona vikten av att ett sådant stödmaterial tar hänsyn till de olika skolformernas förutsättningar och behov. Förskoleförvaltningen menar att ett gemensamt stödmaterial för alla skolformer riskerar bli alltför generellt och riskerar att bli icke relevant för förskollärare i förskolan

Yttrande till kapitel 6.7 Förslag om att användningen av digitala system och verktyg i skolväsendet ska utredas

Förskoleförvaltningen ställer sig bakom utredningens förslag. Förvaltningen vill tillägga att en sådan utredning även bör inkludera huvudmannens förmåga att digitalisera verksamheterna på ett sådant sätt att den blir gynnsam för förskollärares och lärares yrkesutövning. En sådan utredning skulle även kunna utreda behov av och eventuellt föreslå nationella riktlinjer (standard) för hantering av personer med skyddade uppgifter inom digitala system.

Yttrande till kapitel 6.8 Bedömning om systematiskt kvalitetsarbete

Förskoleförvaltningen instämmer i utredningens bedömning att det krävs prioriteringar från alla nivåer i skolväsendet för att undvika att dokumentationskraven blir för högt ställda. Förvaltningen instämmer även i att förväntningarna på förskollärare när det gäller det systematiska kvalitetsarbetet ska vara rimliga. Förskoleförvaltningen delar den bild som framkommer i utredningen av att dokumentation, utveckling och uppföljning av undervisningen ingår som en naturlig del av det systematiska kvalitetsarbetet för många förskollärare.

Yttrande till kapitel 7.4 om att minska krav på dokumentation och tydliggöra personalens ansvar att agera

Förskoleförvaltningen instämmer i följande förslag och bedömningar

- 7.4.3 Kravet på *samband* med verksamheten ändras till *i* verksamheten.
- 7.5.2 Möjligheten att samordna det regelverk som styr arbetet mot kränkande behandling och det som styr arbetet mot diskriminering behöver utredas vidare.

- 7.5.3 Möjligheten för barn och elever att få skadestånd och barn- och elevombudets roll bör följas upp och utredas vidare.

Förskoleförvaltningen bedömer att utredningens förslag under kapitel 7.4 kommer innebära administrativa lättnader för förskollärare i förskolan till begränsad omfattningen. I övrigt vill förvaltningen lämna nedan synpunkter.

Förskoleförvaltningen har i sak inga synpunkter på förslaget att tydliggöra personalens ansvar för att uppmärksamma och hantera kränkande behandling, utan instämmer i utredningens bild av var fokus för arbetet bör ligga (förslag 7.4.1). Förvaltningen känner dock inte igen bilden av att arbetet kopplat till kränkande behandling är en stor del av förskollärares arbete och att det tar en stor tid från undervisningsuppdraget. Förvaltningen ställer sig därför frågande till i vilken grad regellättnaderna kommer frigöra tid för undervisningsuppdraget i förskolan.

Utredningen föreslår även att anmälningsskyldigheten för personalen ändras till informationsskyldighet (förslag 7.4.2). Enligt förslaget ska personalen vara skyldig att informera om allvarliga eller upprepade kränkningar, vilket innebär att personalen behöver göra en bedömning av hur allvarlig händelsen var eller om händelsen har skett upprepade gånger. Förskoleförvaltningen menar att det är positivt att stärka personalens möjlighet att göra professionella bedömningar, samtidigt som dessa bedömningar kräver erfarenhet och kompetens. Detta innebär att rektor behöver säkerställa att all personal, oavsett erfarenhet och utbildningsbakgrund, har den kompetens som krävs för att göra dessa bedömningar.

Utredningen bedömer att reglerna om åtgärder mot kränkande behandling behöver ses över i sin helhet och samordnas med regler som styr arbetet med trygghet och studiero (bedömning 7.5.1). Förskoleförvaltningen vill här belysa att förskolan inte omfattas av det femte kapitlet, trygghet och studiero, i skollagen. Vid en eventuell översyn och samordning av reglerna bör detta beaktas. Förvaltningen menar att det kan finnas ett behov av att utreda närmare vilka eventuella konsekvenser en sådan ändring kan få för förskolan.

Yttrande till kapitel 8.2 Förskollärares och lärares tid för undervisningsuppdraget ska regleras

Förskoleförvaltningen instämmer i följande förslag

- 8.2.1 Förslag om att lärares och förskollärares undervisningsuppdrag regleras

I övrigt är förskoleförvaltningen positiv till att det för heltidstjänstgörande förskollärare ska avsättas minst fem timmars tid för planering och uppföljning av undervisningen (förslag 8.2.8). Förvaltningen ser positivt på att tiden även ska innefatta reflektionstid tillsammans med andra. Samtidigt ser förskoleförvaltningen en risk att den avsatta tiden kan komma att fyllas med andra undervisningsnära arbetsuppgifter, så som genomförande av utvecklingssamtal och handledning av VFU-studenter. Förvaltningen bedömer att vid ansträngda personalsituationer

kommer tid för planering och uppföljning inte kunna prioriteras, i synnerhet om förslaget inte innebär ökade resurser för förskolan.

Yttrande till kapitel 8.3 Förslag om att förtydliga rektorns ansvar för förskollärares och lärares undervisningsuppdrag

Förskoleförvaltningen är positiva till förslaget men vill betona att förskolor kan ha olika förutsättningar. För rektorer för mindre förskolor kan det innebära utmaningar att uppfylla kraven utan ökade kostnader för verksamheten.

Yttrande till kapitel 8.4 Bedömning om att undervisningsuppdraget förutsätter andra viktiga roller och kringfunktioner

Förskoleförvaltningen instämmer i bilden av att förskollärare genomför en rad arbetsuppgifter som ligger utanför undervisningsuppdraget. Förvaltningen menar dock att utredningen inte i tillräcklig grad synliggör i vilken utsträckning detta påverkar förskollärares möjlighet att avsätta tid för undervisningsuppdraget. Förskoleförvaltningens erfarenhet är att arbetsuppgifter utanför undervisningsuppdraget kan ta stor del av en förskollärares tid, samtidigt som de är väsentliga för verksamheten. Förvaltningen instämmer i att andra personalkategorier kan göra dessa typer av arbetsuppgifter, men menar att detta sannolikt skulle generera ökade kostnader för huvudmännen.

Yttrande till kapitel 8.5 Huvudmän och rektorer ska ges stöd i att skapa förutsättningar för undervisningsuppdraget

Förskoleförvaltningen välkomnar förslaget, men vill betona att stödmaterial som riktas till förskolan behöver utgå från skolformens specifika förutsättningar och behov.

Yttrande till kapitel 8.6 Bedömning om att förtydliga huvudmannens ansvar för att skapa förutsättningar för rektorn

Förvaltningen välkomnar att frågan utreds vidare.

Yttrande till kapitel 9 Uppföljning och utvärdering av utredningens förslag

Förskoleförvaltningen ställer sig positiv till förslaget att följa upp de föreslagna reglerna.

Yttrande till kapitel 10 Ikraftträdande

Förskoleförvaltningen instämmer i tiden för ikraftträdande, men ser en trend att läroplanen revideras med tätare intervall. Vid varje revidering behöver huvudmän, rektorer, förskollärare och arbetslag lägga tid på implementering av det förändrade uppdraget. Detta tar tid från undervisningsuppdraget och annan kompetensutveckling.

Yttrade till kapitel 11.10 Ekonomiska konsekvenser av utredningens förslag

Förskoleförvaltningen instämmer inte i utredningens bedömning att förslagen inte kommer generera merkostnader för huvudmännen för förskolan. Ska förskollärare vara mindre tid i barngrupp eller att andra yrkeskategorier ska göra arbetsuppgifter som förskollärare idag utför behöver arbetslaget kompletteras med annan personal. Förvaltningen har inte haft möjlighet att uppskatta de ekonomiska konsekvenserna men menar att flera av förslagen kan bli kostnadsdrivande.

Sammantaget är förskoleförvaltningen i huvudsak positiv till utredningens förslag och välkomnar att förskolan har inkluderats i utredningen. Förvaltningen ser dock att förslagen kommer påverka förskollärare i förskolan i begränsad omfattning och att förslagen kommer innebära ökade kostnader för huvudmännen. Avslutningsvis vill förvaltningen lyfta att pågående och framtida utredningar bör beakta de förslag och bedömningar som skrivits fram i detta betänkande.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 24 april 2025 följande.

1. Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Reservation av Jan Jönsson (L), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Andréa Hedin m.fl. (M), se Reservationer m.m.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 2 april 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Först sammanfattas utbildningsförvaltningens allmänna synpunkter på förslaget om att reglera tiden för undervisning samt planering och uppföljning av undervisning, vilket är det mest genomgripande förslaget i betänkandet. Därefter redovisas synpunkter på utredningens övriga förslag. Förvaltningen begränsar sig till att kommentera de förslag som rör nämndens verksamhetsområden, och avstår således från att kommentera de förslag som rör förskolan och vuxenutbildningen.

Förvaltningens synpunkter på förslaget rörande reglerad undervisningstid

Övergripande synpunkter

Förvaltningen delar utredarens bedömningar på flera områden. Lärare och förskollärare ska ges goda förutsättningar att fokusera på undervisning och de undervisningsnära delarna av yrket. De krav som ställs på yrket ska vara rimliga och arbetsmiljön god, oavsett vilken huvudman en lärare är anställd hos. Att lärare ska kunna fokusera på de undervisningsnära delarna av uppdraget är även angeläget för att lärare ska kunna bedriva en undervisning av hög kvalitet. Att skapa goda förutsättningar med tillräckligt med tid för för- och efterarbete skulle vara positivt för skolväsendet. Förslaget är i dessa avseenden en välkommen ambitionshöjning.

Fortsatt delar förvaltningen också utredarens bedömning vad gäller vikten av välfungerande stödstrukturer och stödpersonal. Att en skola har en välfungerande skolledning, administration, elevhälsa och, vid behov, annan stödpersonal såsom lärarassistenter, elevassistenter med mera är avgörande för att läraren ska kunna fokusera på huvuduppgiften. Det är även avgörande att det finns stöd i frågor såsom IT, lokalvård, ändamålsenliga lokaler, ett välfungerande skolbibliotek och studievägledning.

Förvaltningen gör dock bedömningen att förslaget inte bör införas i den form som det föreslås av utredaren av de skäl som redovisas nedan.

Utredaren har gjort kostnadsberäkningar, men tyvärr gjort en felräkning och kraftigt underskattat kostnaderna (se rubrik *Uppskattning av Stockholms stads kostnader utifrån utredarens modellberäkningar*) vilket innebär att reformen skulle bli väsentligt mer kostsam än beräknat. Den finansiering som föreslås innebär också att medel flyttas från befintliga statsbidrag som skolan idag förfogar över. Oberoende av felräkningen finns det osäkerheter i de underlag som används för att uppskatta kostnaderna. Att gå vidare med förslaget i sin nuvarande form med den finansiering som föreslås skulle innebära att finansieringsprincipen² kraftigt åsidosätts och att kostnaderna i stället läggs på kommunerna.

Om reformen genomförs utan att tillräckliga medel tillförs från staten kommer det antingen innebära att kommunerna behöver tillföra väsentligt mer resurser till skolan jämfört med idag, eller att huvudmännen behöver göra omprioriteringar av befintliga medel med långtgående och svårbedömda konsekvenser. Eftersom förslaget, i och med felräkningen, kraftigt underskattar hur många lärare som skulle behöva tillföras skolväsendet så underskattas också risken för att mer undervisning behöver genomföras av obehöriga lärare.

Förvaltningen bedömer också att förslaget, i sin nuvarande form, inte ger förutsättningar för skolans rektor att fördela resurser inom verksamheten på det sätt som är mest ändamålsenligt. Förslaget tar inte hänsyn till att det finns skillnader i läraruppgifternas komplexitet, ämnens varierande tyngd, skolans och lärarens förutsättningar och elevgruppernas sammansättning. En lärare som undervisar i en halvklass, en mycket liten undervisningsgrupp (till exempel 6 personer) eller i ett tvårlärarsystem ges enligt förslaget i praktiken lika mycket garanterad för- och efterarbetestid som en ensam lärare som undervisar upp till 32 elever i helklass i ett ämne som kräver mycket förberedelser, rättning och efterarbete. Förslaget innehåller förvisso en bestämmelse om att uppgifterna ska viktas utifrån ett antal förutsättningar, däribland klasstorlek och hur många elever läraren möter. Men utifrån att förslaget i sin nuvarande form är underfinansierat, och skulle kräva omprioriteringar för att över huvud taget kunna genomföras, så är risken stor att undervisningstiden för alla lärare pressas mot den högre delen av intervallet. Denna risk är särskilt stor på skolor där de

² Principen innebär i korthet att kommuner och regioner inte bör åläggas nya uppgifter utan att de samtidigt får möjlighet att finansiera dessa med annat än höjda skatter.

ekonomiska marginalerna är små. Konsekvensen blir då att den avsatta *tiden* för uppdraget blir mer likvärdig mellan lärare, men att möjligheterna att differentiera i förhållande till *tyngden* i uppdragen istället minskar.

Förvaltningen vill i sammanhanget särskilt peka på att det ur ett arbetsmiljöperspektiv behövs ett reellt utrymme för att fördela om arbete inom enheten, till exempel vid risker för ohälsa. Eftersom förslaget saknar flexibilitet så minskar dessa möjligheter (se *Förslaget innebär en begränsning i rektorernas möjligheter att leda och fördela resurser inom skolenheten*).

Därtill konstaterar förvaltningen också att förslaget inte är anpassat till det gällande centrala arbetstidsavtalet för lärare (se rubrik *förslaget är inte är anpassat utifrån det gällande arbetstidsavtalet*). Innan förslaget kan implementeras behöver antingen förslaget justeras eller de centrala avtalen revideras.

Förslaget innebär en begränsning av rektorernas möjligheter att leda och fördela resurser inom skolenheten

Rektorerna har i uppdrag att prioritera och fördela resurser inom skolenheten. I ansvaret ligger att se till att resurser fördelas på ett sådant sätt att alla de lagar och bestämmelser skolan har att förhålla sig till uppfylls och att de bästa förutsättningarna ges för lärande. Resurser ska också fördelas inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.

Skolans viktigaste resurs är skolans medarbetare och följaktligen är också möjligheten att styra över de resurser som används på skolenheten det viktigaste verktyget för att uppfylla skolans uppdrag och mål. Förslaget om att från statens sida fastställa strikta nivåer för undervisningstid och tid för för- och efterarbete för lärare skulle innebära en väsentlig begränsning för rektor att fördela resurser inom skolenheten då förslaget sätter upp strikta ramar för hur lärares tid kan användas.

Förslaget innebär att en enskild lärare som mest undervisar 550 timmar vid teoretiska ämnen inom gymnasieskolan (31,1 procent av arbetstiden) och 650 timmar inom grundskolan (37 procent av arbetstiden). Eftersom detta är reglerade maxgränser och maxgränsen dessutom ska reduceras med hänsyn till uppdraget, så skulle den genomsnittliga arbetstiden som förläggs till undervisning bli lägre. I de internationella undersökningar som utredningen i huvudsak bygger sina resonemang på låg undervisningstid i Sveriges år 2018 något lägre än OECD-snittet. I Danmark utgör undervisningen 49 procent av arbetstiden, på Island 48 procent, i Sverige 43 procent och i Norge 39 procent. Genomsnittet för OECD är 50 procent (TALIS 2018). OECD sammanställer i sina årliga beskrivningar av läget inom utbildningsområdet hur den reglerade arbetstiden ser ut inom OECD-området. För de länder som ingår i undersökningen, och har en reglerad undervisningstid, så är den genomsnittliga reglerade arbetstiden för lärare 773 timmar i lågstadiet, 706 timmar i mellanstadiet och 679 timmar inom gymnasieskolan.

Utredningen föreslår att det ska fastslås att rektorerna ska ta hänsyn till ett antal olika faktorer när enskilda lärares undervisningstid bestäms (elevgruppernas storlek, antalet elever som läraren regelbundet möter i undervisningen, antal elever i behov av särskilt stöd, samt andra omständigheter av betydelse för elever eller lärare). I vilken utsträckning som skolorna i praktiken kommer att kunna differentiera utläggning av undervisningstiden är beroende av hur stora resurser skolan har till förfogande. Eftersom taket för undervisningstiden är förhållandevis lågt satt, både utifrån dagens undervisningstid och i internationell jämförelse (se ovan), finns en överhängande risk att den prioritering som behöver göras för att nå regleringen innebär att differentieringen blir förhållandevis liten - särskilt på skolor där resurserna är knappa. Det innebär i så fall att undervisningstiden blir mer standardiserad i tid, men att skillnaderna på hur krävande läraruppgifterna blir istället blir större än idag. Förslaget innebär också att mindre resurser kan fördelas utifrån andra parametrar så som utifrån elevernas olika förutsättningar och behov eller lärares erfarenhet och kapacitet.

Det finns vetenskapligt stöd för att erfarna lärare på aggregerad nivå har större möjlighet än de som är nya i yrket att kompensera för kunskapsbrister i en elevgrupp, parera hastigt uppkomna situationer och improvisera samt genom sina egna erfarenheter klara av mer komplexa klassrumssituationer med varierad undervisning. Dock finns också vetenskapligt stöd för att lärares erfarenhet enbart har effekt för elevernas lärande upp till ett visst antal tjänsteår och att det efter den brytpunkten inte går det att finna någon korrelation mellan antalet tjänsteår hos läraren och elevernas lärande³. Det är därför rimligt att en erfaren lärare kan lägga väsentligt mindre tid för förberedelser och genom erfarenhet även kan genomföra bedömning och betygsättning mer träffsäkert och rättssäkert på kortare tid än en i yrket relativt ny kollega. Många lärare vittnar om en mycket hög arbetsbörda under sina första 3-4 tjänsteår, vilket är en tid då de har kurser och ämnen för första gången och bygger upp erfarenhet, dokumentation, materiel samt examinationer. Efter cirka 10 år uppstår dock en så kallad "plataeffekt"⁴ där erfarenheten gör att fler moment i undervisningen sker utifrån beprövad erfarenhet och att viss rutin har uppstått i fråga om exempelvis metodval. Vid en reglering skulle det innebära att erfarna lärare antingen borde ligga i det högre intervallet för eller, ha en lägre faktor gällande tid till för- och efterarbete. På samma sätt borde nyexaminerade lärare, eller lärare som genomför sina första 3-4 arbetsår ligga i det lägre intervallet, alternativt ges en högre faktor gällande tid till för- och efterarbete.

Utredningen tar inte heller i tillräcklig grad hänsyn till att arbetsbelastningen och arbetsmängden är nära knuten till antalet elever i en undervisningsgrupp eller klass. Att fördela samma tid till för- och efterarbete av undervisning i exempelvis en grupp med 6 elever i Tyska steg 2 i gymnasieskolan som till en grupp med 32 elever som läser Kemi 1 är uppenbart orimligt. Dels får nivån på ämnet/kursen anses ha

³ Johannes Åman 2011, *Att lära av de bästa – en ESO-rapport om svensk skola i internationellt perspektiv*, s.58

⁴ Daniel Barker 2013, *Flipped Classroom* s.14

betydelse, dels är det mer eller mindre en direkt korrelation mellan tidsåtgång för rättning av examinationer och antalet elever som genomfört densamma. Att rätta och bedöma 32 kemprouv tar fem gånger så lång tid som att enbart rätta sex prov. Laborativa ämnen som Kemi, Fysik, Naturkunskap och Biologi kräver omfattande institutionsarbete och förberedelser av fysisk utrustning inför och efter laborativ verksamhet, vilket inte är fallet i icke-laborativa ämnen.

Den förslagna modellen har också oönskade konsekvenser rörande möjligheten att genomföra undervisning i halvklass. Om en och samma lektion genomförs i halvklass tar lektionen förslaget dubbelt så mycket förberedelsetid i anspråk som om undervisningen genomförs i helklass, trots att tid för förberedelse och tid för efterarbete inte påverkas nämnvärt av att själva undervisningssituationen delas upp. Trots att undervisning i mindre undervisningsgrupper är positivt för såväl eleverna som för lärarnas arbetsmiljö riskerar regleringens sätt att beräkna den maximala undervisningstiden och tiden för för- och efterarbete att göra sådan undervisning betydligt mer kostsam och i praktiken mindre förkommande än idag.

Om man från statens sida önskar reglera undervisningstiden bör modellen ta hänsyn till klasstorlek, till exempel genom att tid till för- och efterarbete justeras utifrån elevgruppens storlek och ämnets särart. Man kan till exempel tänka sig modeller där tid för för- och efterarbete utgår från en helklass med grundprincipen att tid för för- och efterarbete justeras ned med 50 procent vid undervisning i halvklass. Det går också att tänka sig modeller där den genomsnittliga undervisningstiden för lärare på en skolenhet inte får ligga högre än en viss nivå, men att tid kan fördelas olika mellan lärare så att arbetsbelastningen fördelas jämnt utifrån fler faktorer än faktisk tid. En modell i den riktningen skulle både kunna uppnå syftet med regleringen, det vill säga att begränsa undervisningstiden och samtidigt bibehålla en viss flexibilitet.

Förslaget är inte anpassat till gällande arbetstidsavtal för lärare

Lärares arbetstid inom kommunsektorn är idag reglerad genom centrala avtal mellan Sveriges Kommuner och Regioner och Sveriges Lärare (se Bilaga M till Allmänna bestämmelser). För lärare med ferietjänst, vilket är den vanligaste anställningsformen, består arbetstiden av en *reglerad del* som uppgår till 1 360 timmar per år (i genomsnitt cirka 35 h per vecka) samt *förtroendearbetstid* som uppgår till 406 timmar per år (i genomsnitt cirka 10 h per vecka). Förtroendearbetstid är den tid som lärarna själva har förtroendet att själv förlägga och planera. Av avtalet framgår att förtroendearbetstiden i första hand är avsedd för för och efterarbete, men inom förtroendearbetstiden kan det även rymmas spontana elev- och föräldrakontakter samt tid för egen utveckling.

En central del av gränsdragningen mellan reglerad arbetstid och förtroendearbetsid är att den anställda själv ska styra över tid, plats och innehåll i förtroendearbetstiden. Uppgifter som arbetsgivaren tilldelar lärare och där arbetsgivaren styr över ska förläggas inom den reglerade arbetstiden. Utredarens förslag innebär att man från statens sida inför regler om att lärare ska använda, som minst, ett specifikt antal timmar för för- och efterarbete. Det är huvudmännen som ansvarar för att

lagstiftningen efterföljs och ska styra verksamheten i enlighet med denna. Det är, som förvaltningen tolkar förslaget till reglering, inte möjligt (oavsett den enskilde lärarens önskemål) att använda de timmar som är avsatta för undervisningsnära för- eller efterarbete för annat, till exempel kompetensutveckling, egen utveckling, konferenser, utvecklingsuppdrag eller liknande. Det lagreglerade för- och efterarbetet skulle således, utifrån att det är en begränsning kring vad tiden ska användas till, behöva läggas inom den reglerade tiden utifrån nu gällande avtal. Det innebär att såväl undervisningstiden, den lagreglerade tiden för förberedelser och allt det som ryms i det utredarna kallar ”övrig tid”, skulle behöva läggas inom den reglerade arbetstiden om 1360 timmar. Det är dock inte utredningens intention (när utredaren beräknar *övriga tid* tas ingen hänsyn till att lärares arbetstid till viss del består av förtroendearbetstid). Utan att räkna med hela arbetstiden blir dock de timmar som är kvar för ”övriga arbetsuppgifter” för liten för att ens rymma sådana moment som måste ingå i yrkesutövningen, än mindre den kompetensutveckling om i genomsnitt 104 timmar som ska rymmas i den reglerade arbetstiden enligt gällande avtal.⁵

Oavsett vilken lösning som används för förtroendearbetstiden (icke-reglerad tid) och det utredarna kallar övrig tid (reglerad tid) så är det viktigt att det skapas en tydlighet vilka arbetsuppgifter som ingår i förtroendearbetstiden och vilka uppgifter som ingår i övrig tid.

För att regleringen ska kunna tillämpas på ett rimligt sätt så behöver således antingen de centrala avtalen anpassas utifrån regleringen, till exempel genom att i avtalet precisera hur stor del av förtroendearbetsiden som ska användas för för- och efterarbete. Alternativt så behöver förslaget revideras så att den tid som är reglerad för för- och efterarbete rymmer den flexibilitet som dagens reglering av förtroendearbetstid ger, det vill säga att läraren också kan använda den för sådant som inte är direkt kopplat till undervisningsnära för- och efterarbete.

Hur frågan hanteras har långtgående konsekvenser. Det påverkar inte minst hur stor del av de uppgifter som idag görs av lärare som skulle behöva utföras av andra yrkesgrupper och hur mycket utrymme för ”övriga uppgifter” som kan rymmas i en lärartjänst (kompetensutveckling, arbetslagsledning mm).

Uppskattning av Stockholms stads kostnader utifrån utredarens modellberäkningar

Utredningens förslag till reglering av undervisningstid innebär att en genomsnittlig lärare i grund- respektive gymnasieskolan, jämfört med TALIS 2018, skulle undervisa färre timmar och lägga fler timmar på övriga delar av undervisningsuppdraget (planering och efterarbete). Konsekvensen av att minska lärarnas undervisningstid blir att fler lärare behöver rekryteras för att kunna ge

⁵ Om 406 timmars förtroendetid reduceras från kolumnen ”övrig tid” i tabell 1 så framgår det hur många timmar som då finns kvar för övriga arbetsuppgifter om all tid för för- och efterarbete skulle förläggas inom den reglerade arbetstiden. Notera också de 104 timmar som i genomsnitt ska läggas på kompetensutveckling.

eleverna den undervisningstid som de har rätt till. Utredningen menar att omfördelningen av tiden för olika arbetsuppgifter *i viss utsträckning* kommer att kunna göras inom ramen för tjänsterna hos den personal som huvudmannen har anställt. I hur stor utsträckning Stockholms stad, som huvudman, kan omfördela mellan redan anställd personal beror på hur många undervisningstimmar lärarna har idag. Utbildningsförvaltningen ser att undervisningstimmar kan variera mellan olika skolenheter, samtidigt som varje enskild lärare i första hand behöver genomföra sin undervisning där hen anställts.

Anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola ingår inte i TALIS 2018. För dessa skolformer anför utredningen, utifrån ”vissa uppgifter gällande genomsnittlig undervisningstid” (sid. 503), att skillnaden mellan faktisk undervisningstid och högsta omfattning enligt den föreslagna modellen *inte är så stor*. Slutsatsen blir att utredningens förslag inte skulle leda till omfattande konsekvenser för huvudmän för anpassad grund- eller gymnasieskola. I och med att underlaget är begränsat utgår utredningen från att undervisningstiden är densamma i de anpassade skolformerna som i grundskolan och gymnasieskolan.

Övergripande gäller att i jämförelse med TALIS 2018 så skulle samtliga lärarkategorier (förutom undantaget för gymnasieskolan i det högsta intervallet) i genomsnitt undervisa färre timmar än idag och lägga betydligt fler timmar på planering och uppföljning.

Utredningen presenterar en beräkningsmodell för antalet timmar som inte skulle bli utförda, uttryckt som heltidstjänster, om den föreslagna regleringen av undervisningstimmar införs. Utredningen tycks dock ha gjort ett tankefel i beräkningarna av hur många ytterligare lärartjänster som behövs för att täcka den undervisningstid som går utöver den föreslagna omfattningen. Utredningen har använt sig av *total årsarbetstid* (1 767 timmar) när beräkningar av antal nya tjänster gjorts, vilket skulle innebära att de lärare som ska anställas för att kompensera för den minskade tiden skulle undervisa 100 procent av sin tid. Utbildningsförvaltningen har, i sina beräkningar, korrigerat för detta fel, genom att istället använda den föreslagna reglerade undervisningstiden.

Med utgångspunkt i modellen, och med reservation för de svagheter i TALIS 2018 som lyfts i utredningen⁶, har utbildningsförvaltningen beräknat hur många ytterligare heltidslärartjänster som skulle behövas i Stockholms stads kommunala skolor. Beräkningen har gjorts utifrån ett antagande om att undervisningstiden skulle minska till den högst tillåtna i intervallet samt för intervallets mitt, på samma sätt som görs i utredningen. Förvaltningen har inte uppgifter om faktisk undervisningstid för lärare i Stockholm, utan beräkningen är gjort utifrån antagandet att undervisningstiden i Stockholm följer det nationella genomsnittet, det vill säga samma modell som

⁶ Mätfel utifrån att lärare ombeds att i efterhand tänka tillbaka och registrera den tid de lagt på olika arbetsuppgifter samt att TALIS 2018:s kategorisering av arbetsuppgifter inte helt stämmer överens med den kategorisering som utredningen gör.

utredaren använder. Även en ungefärlig total lönekostnad har beräknats, utifrån genomsnittslönen i Stockholms stad. Slutsatsen är att Stockholms stad, för att implementera regleringen, skulle ha behov av att rekrytera mellan 406 och 882 ytterligare heltidsanställda lärare för de kommunala skolorna. Den sammanlagda lönekostnaden för dessa lärartjänster skulle uppgå till mellan 331 och 718 mnkr.

	Antal ytterligare heltidstjänster	Lönekostnad totalt (mnkr)
Grundskolan åk 1-6⁷		
Högsta omfattning enl intervall	152,2	122
Omfattning mitt i intervall	352,2	282
Grundskolan åk 7-9		
Högsta omfattning enl intervall	139,4	114
Omfattning mitt i intervall	305	250
Totalt grundskolan		
Högsta omfattning enl intervall	291,6	236
Omfattning mitt i intervall	657,2	532
Gymnasieskolan, huvudregel		
Högsta omfattning enl intervall	115,2	95
Omfattning mitt i intervall	225,7	186
Total kostnad		
Högsta omfattning enligt intervall	406,8	331
Omfattning mitt i intervall	882,9	718

Utredningen förslår att den merkostnad som uppstår för huvudmännen, om regleringen införs, åtminstone delvis ska finansieras av staten. Vidare gör utredningen bedömningen att staten *minst* bör ersätta huvudmännen för den undervisningstid som går utöver det översta taket i förslaget till regleringen. Kostnaden för detta uppgår, enligt utredningens beräkningar, till drygt 2 500 mnkr årligen. Korrigerat för att nya lärare inte kan undervisa 100 procent av sin arbetstid behöver denna summa multipliceras med ungefär tre – utifrån antagandet att en lärare lägger en tredjedel av sin arbetstid på att genomföra undervisning – och landar således på cirka 7 500 mnkr årligen.

⁷ Stockholms stads statistik kategoriserar lärare i grundskolan som F-3, 4-6 respektive 7-9. Detta innebär att i beräkningarna för grundskolan åk 1-6 ingår en mindre andel lärare som undervisar i förskoleklass. Lärare i förskoleklass ingår inte i utredningens förslag på reglering av undervisningstiden, varför beräkningarna för staden landar något högre än vad det faktiska utfallet skulle bli.

Utredningens förslag är att finansiering kan tillföras genom det generella statsbidraget till kommunerna. Utredningen anför att det är rimligt att finansiera de föreslagna åtgärderna genom att medel tillförs från anslaget till statsbidraget för stärkt kunskapsutveckling samt från de medel som avsatts för statsbidraget för personalförstärkningar, det vill säga medel som redan idag är riktade till skolväsendet. Från detta senare anges att 500 mnkr kan användas, vilket skulle innebära att resterande 7 000 mnkr behöver tas från bidraget för stärkt kunskapsutveckling.

Utbildningsförvaltningen menar att det är viktigt att finansieringsprincipen följs. Finansieringsprincipen innebär att kommuner inte bör åläggas nya uppgifter utan att de samtidigt får möjlighet att finansiera dessa med annat än höjda skatter vilket i praktiken oftast innebär att staten tillför medel. Förvaltningen anser dock att utredningens förslag om att flytta medel från de riktade statsbidragen till det generella statsbidraget för kommuner, innebär att medel för den föreslagna regleringen de facto inte tillförs.

Utbildningsförvaltningen noterar också att statsbidraget för stärkt kunskapsutveckling riktar sig till grundskolan, och den föreslagna omfördelningen skulle innebära att dessa medel delvis används för att finansiera lärartjänster inom gymnasieskolan.

Att anslaget till statsbidraget för stärkt kunskapsutveckling skulle minska med 7 000 mnkr innebär – förutom att detta statsbidrag i praktiken försvinner⁸ – att utbildningsnämnden går miste om uppskattningsvis 367 mnkr; att anslaget till statsbidraget för personalförstärkning sänks bedöms medföra att utbildningsnämnden kan mista ytterligare 7 mnkr.

Förslaget innebär alltså att utbildningsnämndens verksamhet i egen regi får merkostnader på 331 – 718 mnkr och går miste om 374 mnkr i riktade statsbidrag.

Samtidigt om reformen finansieras och 7 500 mnkr tillförs det generella statsbidraget skulle Stockholms stad tilldelas cirka 705 mnkr. Om dessa medel förs vidare till utbildningsnämnden ska de fördelas till samtliga huvudmän med stockholmselever, enligt principen för lika villkor.

Med utgångspunkt i merkostnader för lärarlöner samt uteblivna riktade statsbidrag, har utbildningsförvaltningen beräknat en total merkostnad för nämndens verksamhet. *I det högsta intervallet* skulle nämndens ökade kostnader och minskade intäkter leda till att det uppstår ett finansieringsbehov på 705 mnkr för verksamheten i egen regi. För att täcka detta genom en höjning av schablonen skulle den totala kostnaden, inklusive kostnaden för elever i fristående verksamhet, uppgå till 973 mnkr⁹. Under

⁸ Statsbidraget för stärkt kunskapsutveckling beräknas uppgå till 7 563 mnkr 2027.

⁹ Då schablonen höjs för att täcka ökade kostnader för den kommunala verksamheten höjs även schablonen för fristående huvudmän på motsvarande sätt, enligt principen om lika villkor. Därför kommer totalkostnaden för en schablonhöjning alltid att vara högre än det kommunala behovshöjningen behöver täcka.

förutsättning att hela ökningen av det generella statsbidraget tilldelas utbildningsnämnden kvarstår en ofinansierad kostnad på 268 mnkr. *I mittenintervallet* uppgår denna kostnad till 819 mnkr.

	Högsta omfattning			Mitt i intervall		
	Grundskola	Gymnasium	Totalt	Grundskola	Gymnasium	Totalt
Merkostnad löner	236	95	331	532	186	718
+Uteblivna statsbidrag	372	2	374	372	2	374
=Finansieringsbehov egen regi	608	97	705	904	188	1 092
Kompenserande schablonhöjning 1	814	159	973	1 216	308	1 524
Ökat generellt statsbidrag går till utbildningsnämnden			705			705
Netto Kommunfullmäktige			-268			-819

Utredningen lyfter att den statliga finansieringen om 2 500 mnkr årligen (egentligen det tredubbla) skulle täcka undervisningstid *enligt det föreslagna intervallets högsta omfattning*. Samtidigt menar utredningen att det finns en ”inbyggd förväntan om minskad undervisningstid och ökad tid för planering och uppföljning”, varför vissa lärare och lärargrupper bör undervisa färre timmar än den högsta omfattningen. För att åstadkomma en sådan förändring är det utredningens bedömning att staten ”kan behöva skjuta till ytterligare medel”. Utredningen lämnar dock inga förslag för hur en sådan ambitionshöjning ska finansieras.

Utbildningsförvaltningen anser att det därmed kommer att bli svårt att motivera en sänkning av undervisningstiden under den högsta omfattningen, särskilt då förväntat minskande barnkullar under kommande år leder till ett kärt ekonomiskt läge på grund av färre elever och lägre intäkter för många skolor.

Kapitel 6 Minskade krav på den undervisningsnära dokumentationen

6.3 Förslag om att informera om utveckling

Utredaren föreslår att ordet ”fortlöpande” i bestämmelsen i 3 kap. 3 § skollagen tas bort. Istället för att fortlöpande informera om barnets eller elevens utveckling ska information ges vid tillfällen som bestäms av förskolan, fritidshemmet eller skolan. Syftet med förslaget är att ge förskollärare och lärare större inflytande över tillfällen, former och omfattning för informationen riktad till vårdnadshavarna.

Förvaltningen har inga principiella invändningar mot förslaget att ersätta ”fortlöpande” med ”tillfällen som bestäms av skolan”. Det är sannolikt positivt för

såväl skolan som vårdnadshavarna om skolan i början av läsåret kan informera vårdnadshavarna om när och hur de kan förvänta sig information om elevernas lärande. Förvaltningen delar också bedömningen att skolan bör kunna upprätta ett ramverk för hur kontakten med vårdnadshavare ska se ut, inte minst för att skapa en god arbetsmiljö för lärarna och skolans övriga personal.

Förvaltningen anser dock att motiveringen av förslaget är motsägelsefull. Utredaren bedömer dels att risken för en utveckling där förskollärare och lärare avstår från att besvara frågor eller förmedla information som liten, men skriver samtidigt att en konsekvens av förslaget kan bli att elever och vårdnadshavare får minskad tillgång till lärarna och i vissa fall även kommer att bli hänvisade till särskilda tillfällen då information om elevens utveckling ska ges. Utredarna utgår också från att kontakten med vårdnadshavare kommer att minska. En god och kontinuerlig kontakt mellan skola och vårdnadshavare är i många fall avgörande för elevernas utveckling, särskilt för elever med sociala problem, hög frånvaro eller utmanande beteenden. För skolor som finns i områden där tilltron till skolan som institution är låg är det särskilt angeläget att skolan bygger upp ett förtroende med täta och regelbundna kontakter. Utredarna konstaterar också att det finns olika skäl att ha en tät kontakt med vårdnadshavare. För att fånga in att det kan vara motiverat med en tätare kontakt anser förvaltningen att förslaget bör kompletteras med en skrivning med innebörden att information också ska ges när läraren/skolan bedömer det som rimligt och är viktigt för elevens utveckling. Syftet är att tydliggöra att det inte bara är vid de tillfällen skolan i förväg har bestämt som information ges, utan att det också bör ske vid andra tillfällen om det behövs.

Förvaltningen ser också att det kan uppstå konflikter i de fall skolor/undervisande personals bedömning av när och hur information ska lämnas skiljer sig från vårdnadshavare och elevers behov av information. Det finns vidare risk för att det skolor emellan skiljer sig mycket åt vilket ger olika förutsättningar för olika elever. Det finns också en risk för att skolor beslutar om ett antal tillfällen och sätt att informera om en elevs kunskapsutveckling, men där enskilda elevers utveckling skulle ha gynnats av tätare information.

6.4 Förslag om utvecklingssamtal

Utredaren föreslår att kraven på att skolan genomför utvecklingssamtal minskas från två gånger per år till en gång per läsår.

Förvaltningen delar bedömningen att utvecklingssamtalen tar mycket tid och resurser i anspråk. Förvaltningen ser samtidigt att det finns risker med att minska antalet utvecklingssamtal som inte fullt ut blir belysta i utredningen som delvis riskerar att verka i motsatt riktning. Om regelbundna och planerade möten minskar kan det istället innebära att de ”spontana” kontakterna från vårdnadshavare ökar eftersom frågor som behöver redas ut sällan kan vänta flera månader. På samma sätt kan skolans behov av att kontakta vårdnadshavare och reda ut frågeställningar öka.

Utvecklingssamtalen är också ett tillfälle att göra och följa upp överenskommelser mellan vårdnadshavare, skolan och eleven om till exempel utvecklingsområden eller förväntningar (dokumenterade i en IUP eller en kunskapsutvecklingsplan). Om det går alltför lång tid mellan tidpunkterna då de här överenskommelserna aktualiseras minskar också sannolikheten för att överenskommelserna följs och uppfattas som relevanta.

6.5 Förslag om skriftliga kunskapsutvecklingsplaner

Utredaren föreslår att skriftlig individuell utvecklingsplan (IUP) ska byta namn till skriftlig kunskapsutvecklingsplan. Innehållet i planen ska koncentreras till kunskapsutvecklingen. Förvaltningen är positiv till förslaget.

Kapitel 7 Behov av lättnader i regelverket som styr arbetet med kränkande behandling

Personal ska aktivt uppmärksamma och agera för att hantera alla former av kränkande behandling

För att barn och elever ska må bra i skolan och utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål är det viktigt att skolan är en trygg och säker plats. Att regleringen om kränkande behandling ges ett fokus för att uppmärksamma och agera på eventuell kränkande behandling, i stället för att dokumentera, är därför positivt.

Utredningen föreslår att det av skollagen ska framgå att all personal är skyldig att aktivt uppmärksamma och agera för att hantera alla former av kränkande behandling; i stället för som det står idag att var och en som verkar inom utbildningen aktivt ska motverka alla former av kränkande behandling. Den föreslagna formuleringen är tydligare och mer inriktad på att inte bara arbeta förebyggande och främjande, utan även hantera uppkomna situationer.

Förvaltningen har inga synpunkter på förslaget om att samla alla bestämmelser om kränkande behandling i 6 kap. skollagen.

Informationsskyldighet i stället för anmälningsskyldighet

Av nu gällande bestämmelser är lärare, förskollärare eller annan personal inom skolan som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till rektorn. Rektorn ska i sin tur anmäla detta vidare till huvudmannen som är skyldig att skyndsamt utreda de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Förvaltningen ställer sig positiv till att begreppet *anmälningsskyldighet* ändras till *informationsskyldighet* då begreppet, så som framgår av betänkandet, kan associeras till rättsbekämpande eller polisiär verksamhet. Utöver att begreppet ändras framgår inte av betänkandet om innehållet i informationen är tänkt att skilja sig åt från vad

som idag tas upp i anmälan. Att ändra rutiner för kränkande behandling är ett omfattande arbete som, för stora huvudmän som Stockholm stad, påverkar många medarbetare. Därför önskas klargöranden om informationens innehåll och omfattning ska skilja sig från vad som idag hanteras inom ramen för en anmälan.

Förvaltningen delar utredningens bedömning att det är lämpligt att informationsskyldigheten gäller all personal och att inte särskilda personalkategorier räknas upp. Ur ett elevperspektiv är det inte av betydelse vem som uppmärksammar, agerar och informerar rektorn vid kränkande behandling. Det viktiga är att detta görs och att kränkande behandling upphör.

Allvarlig och upprepad kränkande behandling

I betänkandet föreslås att informationsskyldigheten ska omfatta *allvarlig* eller *upprepad* kränkande behandling. Annan form av kränkande behandling ska hanteras men i dessa fall behöver någon information till rektor inte ske. Utredningen framför att det endast är vid allvarliga eller upprepade fall som det är befogat att det lyfts och utreds på ett mer samlat sätt. För mindre allvarliga fall som lätt löses på plats framgår av betänkandet att det är tveksamt om den omfattande dokumentation och arbetsinsatsen som idag krävs i en utredning om kränkande behandling står i proportion till det som inträffat.

För att veta vilka fall av kränkande behandling som informationsskyldigheten gäller kommer personalen behöva göra en bedömning av om behandlingen är allvarlig eller upprepad. Enligt utredningen ska flera olika hänsyn tas. Utredning tydliggör att kränkande behandling alltid ska betraktas som allvarlig om behandling också kan utgöra ett brott (exempelvis sexualbrott eller våldsbrott). I övrigt konstateras att det är svårt att ge detaljerad ledning för bedömningen men att det ska vägas in om barnet eller eleven har särskilt svårt att skydda sig. Det ska exempelvis alltid anses som allvarligt om ett barn eller en elev uppges vara utsatt av flera, det råder en stor åldersskillnad eller barnet eller eleven har svårt att skydda sig till följd av en funktionsnedsättning. Vidare beskrivs att barnets- eller elevens personliga förhållanden ska beaktas, där bland annat hänsyn ska tas till om barnet eller eleven tidigare varit utsatt för kränkande behandling exempelvis i en annan klass eller på en annan skolenhet.

Förvaltningen ställer sig generellt positiv till att inte alla fall av upplevd kränkande behandling omfattas av informations-, anmälnings- och utredningsskyldigheten. Detta då det bör frigöra tid för lärarnas undervisningsuppdrag men även tid för skolpersonalens förebyggande och främjande arbetet. Däremot innebär den föreslagna skrivningen att bedömningen av om det rör sig om allvarlig eller upprepad kränkande behandling åligger skolpersonalen. Utredningen menar att det ligger inom personalens kompetens att bedöma detta. Förvaltningen delar utredningens bedömning om att personalen har denna kompetens, men om inte tillsynsmyndigheternas tillsynsverksamhet ses över är sannolikheten stor att även icke allvarliga fall av kränkande behandling hanteras på samma sätt som allvarliga fall. Detta eftersom huvudmannen annars hamnar i ett sämre läge vid en tillsyn. Vid en

tillsyn blir det svårt att svara detaljerat på vad som har hänt och när, om inte händelsen dokumenterats. Om tillsynsmyndigheten ifrågasätter personalens bedömning och anser att behandlingen skulle bedömts som allvarlig kan det vara mycket svårt att i efterhand informera och utreda händelsen.

Om kravet på dokumentation av samtliga upplevda fall av kränkande behandling tas bort kan det bli svårt för huvudmannen och skolans personal att uppmärksamma om det rör sig om upprepad kränkande behandling; särskilt om det sker inom olika delar av skolan. För att få fatt i om det rör sig om upprepad kränkande behandling krävs antingen att elever gör det gällande eller att personalen minns de tidigare fallen. Det kan dock diskuteras om den arbetsinsats som skulle krävas, om alla fall av upplevd kränkande behandling skulle omfattas av informationsskyldigheten, skulle vara proportionell och försvarbar.

Anmälningsskyldigheten är idag inte begränsad till sådana handlingar som har ägt rum under skoldagen utan omfattar även sådana handlingar som har ett samband med verksamheten. Kravet på samband menar utredningen har getts en för långtgående tolkning som indikerar att personalen har ett gränslöst ansvar för att motverka kränkande behandling för samtliga barn och elever som deltar i verksamheten. I betänkandet föreslås att det ska förtydligas att det i stället för att det ska finnas ett samband med verksamheten ska krävas att den kränkande behandling som ett barn eller elev anser sig utsatt för har inträffat i verksamheten för att skolans utredningsansvar ska träda in. Förslaget är tänkt att överensstämma med ramarna för det tillsynsansvar som personalen har enligt skollagen.

Att begränsa huvudmannens och skolans utredningsansvar till sådana händelser som sker under tid då tillsynsansvaret vilar på skolans personal är rimligt. Det är däremot tveksamt om förslaget kommer att frigöra tid för skolpersonalen, som kommer att behöva hantera och vidta åtgärder om följderna av kränkande behandling som skett utanför verksamheten fortsätter in i verksamheten, dels utifrån skolans skyldighet att elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet, dels utifrån det arbetsmiljöansvar skolan har även för elever. En skarp gräns mellan verksamhetstid och fritid kan vara svår att upprätthålla då konflikter och kränkningar inte sällan påverkar barnen och eleverna oavsett var de befinner sig.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 24 april 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen instämmer i huvudsak till förslagen i betänkandet. Stadsdelsförvaltningen är positiv till den genomförda utredningen och att betänkandet lämnar förslag som syftar till att förbättra arbetsmiljön inom förskolan. Stadsdelsförvaltningen vill, som en övergripande synpunkt, lyfta fram betydelsen av arbetslaget och arbetslagets ansvar i förskolan. Betänkandet beskriver genomgående enbart förskollärares arbetssituation och förskollärares särskilda ansvar.

Stadsdelsförvaltningen vill därför lyfta fram att barnskötare är en viktig yrkesgrupp i arbetslaget i förskolan och att barnskötarens arbetssituation också är viktig. Nedan redovisas de stadsdelsförvaltningens synpunkter på förslagen i betänkandet som gäller förskolan.

6.3.1 Förslag om att informera vid tillfällen som bestäms av förskolan, fritidshemmet och 6.3.3. Förslag om barnets utveckling i förskolan

Stadsdelsförvaltningen är positiv till förslaget att ta bort ”fortlöpande” i bestämmelserna. Begreppet ”fortlöpande” upplevs inte som tydligt och stadsdelsförvaltningen ser därför inga negativa konsekvenser med att bort begreppet. Stadsdelsförvaltningen vill lyfta att det är viktigt med en god kontakt och samverkan med vårdnadshavare inom förskolan. Den dagliga kontakten är viktig både för pedagoger, vårdnadshavare och barnen. Barnen i förskolan saknar ofta ett eget utvecklat verbalt språk och det ligger därför i pedagogers ansvar att återberätta viktig information om barnets dag.

Stadsdelsförvaltningen delar inte den bild som utredningen beskriver, att det är stora krav från vårdnadshavare gällande information om barnens utveckling, eller att vårdnadshavare styr hur och när information ska ges i förskolan. Det är dock tydligt att bemötande, kontakt och information om barnens utveckling är viktigt för vårdnadshavarna. Detta syns i resultaten av stadsdelsförvaltningens brukarundersökning för förskolan. Vårdnadshavarna lyfter även i brukarundersökningen att de främst önskar en daglig kontakt vid hämtning och lämning med pedagoger. Stadsdelsförvaltningen anser att förslaget att ta bort ”fortlöpande” inte bör påverka arbetet med att utveckla samverkan med vårdnadshavare eller att tillgodose behov av information om barnens utveckling.

7.4.2 Anmälningsskyldigheten ska begränsas till sådan kränkande behandling som är allvarlig

Stadsdelsförvaltningen instämmer inte i betänkandets förslag om lättnader i regelverket som styr arbetet mot kränkande behandling. Att anmälningsskyldigheten ändras till en informationsskyldighet kan innebära ett ökat ansvar för rektor att utreda kränkningar som rektor får information om. Stadsdelsförvaltningen anser inte att bestämmelsen om kränkande behandling ska ändras så att informationsskyldigheten enbart gäller ”allvarlig eller upprepad kränkande behandling” i förskolan. I förskolan bör all kränkande behandling ses som allvarlig, då det rör små barn, som ofta saknar ett eget utvecklat verbalt språk för att själva kunna berätta om händelsen.

Det är därför viktigt att utreda händelsen för att avgöra om en kränkning har skett och eventuella åtgärder. Stadsdelsförvaltningen ser även en stor risk med att det blir upp till enskild personal att bedöma om kränkningen som skett är allvarlig eller upprepad. Stadsdelsförvaltningen ser inte något behov av lättnader kring kränkande behandling för förskolan, utan anser att det är viktigt med bestämmelser som avser att skydda barnen. Vidare förstår stadsdelsförvaltningen den problematik som utredningen beskriver i grundskolan, men stadsdelsförvaltningen delar inte den beskrivningen för

förskolan. Stadsdelsförvaltningen ser därför att det kan behövas olika bestämmelser för grundskolan och förskolan gällande kränkande behandling. I stadsdelsförvaltningens kommunala förskolor är det relativt få anmälningar om kränkande behandling. Med de föreslagna ändringarna kan det bli färre anmälningar och utredningar om kränkande behandling, med en risk att det fortsatt sker kränkningar. Vidare anser stadsdelsförvaltningen att den stora administrativa hanteringen av anmälningar om kränkande behandling hanteras av rektor, inte av pedagogisk personal. Stadsdelsförvaltningen ser därför inte att förslagen gynnar arbetssituationen för pedagogisk personal.

8.2.8 Förslag om minsta tid för planering och uppföljning för förskollärare i förskolan

Stadsdelsförvaltningen är positiv till förslaget. Tiden för planering skiljer sig idag åt mellan förskolor och kommuner. Det är därför positivt att det skapas likvärdiga förutsättningar för planeringstiden. Betänkandets förslag ligger även i linje med stadsdelsförvaltningens egen gemensamma ram för tid till planering av det pedagogiska innehållet. Stadsdelsförvaltningens gemensamma ram innebär sex timmar tid till planering till arbetslaget och fördelas mellan individuell tid till förskollärare, barnskötare och gemensam reflektionstid till arbetslaget. Vid framtagandet av den gemensamma ramen lyftes arbetslagets gemensamma reflektionstid som viktig för planering och uppföljning. Stadsdelsförvaltningen anser därför att det är viktigt att även gemensamma reflektioner i arbetslaget ingår i den föreslagna planeringstiden till förskollärare.

8.3 Förslag om att förtydliga rektorns ansvar för förskollärares och lärares undervisningsuppdrag

Stadsdelsförvaltningen är positiv till förslaget. Rektor har ett stort och viktigt uppdrag och det är därför positivt med tydliggörande kring uppdraget.

Artikel 19, barn ska skyddas mot alla former av fysiskt eller psykiskt våld, skada eller övergrepp, vanvård eller försumlig behandling, misshandel eller utnyttjande, inklusive sexuella övergrepp.

Stadsdelsförvaltningen anser att förslaget om lätnader i regelverket i arbetet mot kränkande behandling går emot artikel 19 i barnkonventionen. Att enbart informera om allvarlig eller upprepad kränkande behandling innebär en risk för att kränkande behandling inte utreds och åtgärdas. Det är av stor vikt att all kränkande behandling i förskolan fortsatt ses som allvarlig, för att skydda barnen i förskolan i enlighet med artikel 19.

Artikel 28, barn har rätt till utbildning

Förslagen som helhet innebär åtgärder för god undervisning och syftar till att skapa en bra arbetsmiljö för lärare och förskollärare. En förskola med god arbetsmiljö där förskollärare får tid till planering och uppföljning gynnar kvaliteten på utbildning och undervisning. Jämställdhetsperspektivet Stadsdelsförvaltningen är positiva till

förslagen som helhet utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Förskolan är en kvinnodominerad arbetsplats som även har höga sjukskrivningstal. Det är därför positivt med förslag som syftar till att förbättra arbetssituationen och arbetsmiljön i förskolan.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd

Norra innerstadens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 april 2025 följande.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Särskilt uttalande av Petra Gardos Ek m.fl. (M) se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Christina Messick (L) och Daniele Fava (C), se Reservationer m.m.

Norra innerstadens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 19 mars 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens svar på betänkandet utgår primärt från förskolans uppdrag och perspektiv. Förvaltningen är positiv till betänkandet och ställer sig i stort bakom de förslag som presenteras.

Förskollärare har ansvar för att planera, genomföra och utveckla undervisningen i förskolan och de behöver goda förutsättningar för att utföra sitt pedagogiska arbete.

I betänkandet framgår att förskolläraryrkets vardag kantas av hög arbetsbelastning, begränsad tid för planering och reflektion samt att det finns utmaningar kopplade till rekrytering och behörighet.

Därför är det mycket bra att förskollärare föreslås få mer tid för planering, uppföljning och utveckling av undervisningen för att säkerställa högre kvalitet. Förvaltningen ser vidare att det är positivt att även kollegialt lärande och samverkan lyfts som en viktig del i arbetet. Förvaltningen ser behovet av att synliggöra och tydliggöra att planerings- och utvecklingsarbetet kräver resurser, särskilt om förskolan också ska leva upp till andra mål såsom minskade barngrupper.

Vidare uppskattar förvaltningen att betänkandet lyfter utmaningarna med mätmetoder i förskolan samt behovet av tydligare riktlinjer för vad som ska följas upp. Det behövs förtydliganden för hur resultat från uppföljningar ska utvärderas/bedömas och vad ett systematiskt kvalitetsarbete med undervisningen i fokus ska betyda för förskolan.

Förvaltningen ställer sig också positiv till bättre villkor och tydligare karriärvägar för förskollärare, speciellt karriärvägar för att kunna avancera inom yrket utan att lämna undervisningsuppdraget. Särskilt positivt är att betänkandet föreslår mer stöd från specialpedagoger och andra stöd-/expertfunktioner. Det är bra att förtydliga förskollärares arbetsuppgifter ytterligare, då det behövs en tydligare avgränsning av

förskollärares och barnskötares roller för att säkerställa att förskollärare kan fokusera på undervisningen.

Förslagen om förbättrad arbetsmiljö med minskad administration och en fysisk arbetsmiljö som möjliggör och ger utrymme för enskild planering och möten är bra. Dock är det viktigt att det blir en reell minskning av administration och inte att vissa arbetsuppgifter endast flyttas till andra funktioner.

Att föreslagna ändringar avseende arbetet med kränkande behandling skulle minska den administrativa bördan avsevärt stämmer kanske för skolan men inte för förskolan. Kränkningar i förskolan sker sällan utanför förskoledagen, så ändringen att ansvaret för att hantera kränkningsärenden endast föreslås gälla när kränkningar *sker i verksamheten* istället för *i samband med verksamheten*, gör ingen direkt skillnad för förskolans arbete med dessa frågor. Förvaltningens uppfattning, för förskolans del, är inte att det är regleringen i skollagen som bidrar till en administrativ börda utan snarare avsaknaden av ett bra systemstöd. Det finns fördelar med att omformulera anmälnings- och utredningsskyldigheten och istället arbeta efter förslaget om informationsskyldighet, om det också innebär att rektor har en informationsskyldighet till huvudmannen som är ytterst ansvarig för verksamheten. Det finns dock andra konsekvenser som behöver övervägas vid en sådan lagändring, bland annat möjligheten att analysera inkomna anmälningar och upprättade utredningar på aggregerad nivå. Att se mönster som kan ligga till grund för verksamheternas förebyggande och främjande arbete krävs för att säkerställa en verksamhet fri från all form av diskriminering- och kränkande behandling. Anmälnings-, utrednings- och uppföljningsskyldigheten är också en tydlig garant gentemot barn och vårdnadshavare att ärenden anmäls och utreds på ett systematiskt sätt.

Förvaltningens socialtjänstavdelning framhåller den skyddsfaktor som en fungerande skolgång med möjligheter att lyckas, är i ett barns liv. Barn som växer upp i familjer med extra utmaningar behöver uppmärksammas och få den hjälp och stöd de behöver och har rätt till, i rätt tid. En god samverkan mellan olika verksamheter kan förebygga en ogynnsam utveckling och bidra till att skolsituationen fungerar bra, trots utmaningar. En god samverkan kan också bidra till en avlastande situation för förskolans och skolans medarbetare, där professioner inom socialtjänsten arbetar för att stödja och stärka barn och föräldrar inte bara enskilda individer, utan även grupper av barn och deras föräldrar. Detta arbete gynnas av hållbara samverkansstrukturer mellan berörda verksamheter. Dock behöver gränsdragningen i ansvarsfrågan vara tydlig i vad som är förskolans- och skolans uppdrag och vad socialtjänstens uppdrag består i, för att säkra att varje huvudman utför det som de är skyldiga till.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 april 2025 följande.

1. Stadsdelsnämnden beslutar att godkänna förvaltningens skrivelse som svar på remiss gällande betänkandet Tid för undervisningsuppdraget – åtgärder för god undervisning och läraryrkenas attraktivitet (SOU 2025:26)
2. Omedelbar justering

Särskilt uttalande av Stephan Guance m. fl. (S), Shamsu Ali Hassan m.fl (V) och Karmapriya Muschott m.fl. (MP), se Reservationer m.m.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 31 mars 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är generellt positiv till förslag som stärker förskollärarkyrkets attraktivitet för att attrahera och behålla förskollärare. Förvaltningen instämmer med flera av betänkandets identifierade utmaningar och därtill förslag men ser att delar av betänkandet kan ge oönskade effekter och behöver ytterligare problematiseras utifrån förskolans uppdrag.

Förslag om minskade krav på den undervisningsnära dokumentationen

Förvaltningen ser en problematik kring att betänkandet till viss del likställer förskollärarens undervisningssituation som lärarens roll i skolan. Förskola och skola har olika uppdrag och definitionerna av begreppen undervisning, dokumentation och planering behöver skiljas mellan skolformerna. Att undervisningstid exempelvis definieras som den tid lärare och förskollärare lägger på undervisning blir därför problematiskt. Inom förskolan hänger undervisning och utbildning tätt samman och det går inte att särskilja från varandra. Förskolläraren har ett uttalat ansvar att planera undervisningen men arbetslaget är också en del av genomförande, uppföljning, dokumentation och planering. Med bakgrund av detta ställer sig därför förvaltningen frågande till den nya formuleringen inom rektors ansvar där ordet ”sin” används framför förskollärarens undervisning¹⁰. Det är inte enbart förskollärarens undervisning i förskolan, användningen av ordet ”sin” kan medföra en tolkning som exkluderar andra i arbetslaget.

Förvaltningen ser positivt på förslaget om att förskollärares hela undervisningsuppdrag, inklusive planering och uppföljning, definieras i skollagen. Det är även positivt att barn och vårdnadshavare ska informeras om barnets utveckling vid tillfällena som bestäms av förskolan. På det sättet kan förskolan planera för dessa tillfällen utifrån aktuellt behov.

¹⁰Tid för undervisningsuppdraget – åtgärder för god undervisning och läraryrkenas attraktivitet, (SOU 2025:26) 2.8 Rektorns ansvar, sid. 118

Förslag om lättnader i regelverket som styr arbetet mot kränkande behandling

Förvaltningen ser det som bra att fler får ett förtydligat ansvar genom tillägget i Skollagens 6 kap. 5 a §: *All personal är skyldig att uppmärksamma och agera mot kränkande behandling.*

Det finns en utmaning i att verksamheten riskerar att överdokumentera incidenter. Att personalens anmälningsskyldighet vid fall av kränkande behandling föreslås ändras till en informationsskyldighet lägger samtidigt ett stort ansvar på medarbetare. Att enbart allvarliga eller återkommande händelser ska rapporteras till rektor medför att medarbetaren ska gradera händelsen. Förvaltningen anser att en kränkning är en kränkning och det inte ska behövas en gradering innan rektor får information. Det behöver vara tydligt vad en allvarlig kränkning innebär samt att den kunskapen finns hos varje medarbetare. Barn- och elevperspektivet saknas, för vem är det som avgör om en kränkning är allvarlig eller upprepanande?

Förslag om ramar för förskollärares tid

Förvaltningen är försiktigt positiva till förslaget om en gemensam ramtid för planering och uppföljning av undervisningen samtidigt som lokala anpassningar behöver kunna göras.

Förslaget om fem timmar för förskollärare är ett minimum och en bedömning av hur mycket tid som behöver avsättas ska göras av rektor. Vid bedömningen av hur mycket tid som ska avsättas framförs att hänsyn ska tas både till tjänstgöring samt ytterligare fyra olika faktorer. Betänkandet har inte definierat hur dessa faktorer ska skattas i förhållande till varandra. Det framgår inte heller om någon faktor är viktigare än någon annan samt vem som kan göra den bedömningen. Förvaltningen hade gärna sett en vidare problematisering kring bedömning av tiden samt vad som sker om det finns två förskollärare i arbetslaget.

Avslutningsvis anser förvaltningen att det är positivt att reglering av förskollärares undervisningsuppdrag följs upp och utvärderas av en myndighet.

Reservationer m.m.

Förskolenämnden

Särskilt uttalande av Alexandra Mattsson m.fl. (V), Ewa Carlsson Hallberg m.fl. (S) och Sara Grolander (MP)

Vi välkomnar att utredningen bland annat syftar till att se över hur den administrativa bördan kan minska för förskollärare och lärare. Det är avgörande att lärare, oavsett vilken skolform de undervisar i, har tillräckligt med tid för undervisning, och för- och efterarbete av undervisnings- och utbildningsuppdraget. Det är positivt att utredningen har kollat på en bredd av olika uppgifter som inte ska höra till läraryrket, men vi instämmer i förvaltningens bedömning att förslagen kommer påverka förskollärare i förskolan i begränsad omfattning.

Ur förskolans perspektiv vill vi lyfta en farhåga kring de förändringar som föreslås när det gäller kränkande behandling i förskolan. I utredningen föreslås anmälningsplikten bli en informationsplikt, och anmälnings-, utrednings- och åtgärdsskyldigheten kring kränkande behandling begränsas. Barn i förskoleåldern har sämre förmåga att själva uttrycka sig och beskriva vad de har varit med om än äldre barn. Därför är det extra viktigt att vuxna i förskolan uppmärksammar, utreder och agerar på händelser och misstankar om kränkande behandling i verksamheten. Det kommande arbetet med förslagen behöver extra noga belysa det här perspektivet, så att ändringarna inte riskerar att försvaga förskolebarnens möjligheter att få sina rättigheter tillgodosedda i den här typen av situationer.

Vi vill också lyfta att det är positivt att utredningen kollat på planeringstid för förskolepersonal. Det är viktigt att förskollärare ges tillräckligt med tid att planera och utveckla undervisningen i förskolan, både enskilt, tillsammans med andra förskollärare och arbetslaget. Syftet med det pågående budgetuppdraget om ett ramverk för pedagogisk utvecklingstid handlar om att säkra en likvärdighet i staden vad gäller en basnivå för pedagogisk utvecklingstid och att tydliggöra ramarna för den här delen av personalens arbetstid. Det är en viktig del av vårt breda arbete för att stärka kvalitén i våra förskolor

Utbildningsnämnden

Reservation av Jan Jönsson (L)

1. Att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Att därutöver anföra följande.

Vi tackar för förvaltningens gedigna underlag och beräkningar av förslagets kostnader. Liberalerna anser det mycket angeläget att lärares arbetssituation och arbetsbelastning minskar för att stärka yrkets status och undervisningen som

kärnuppdrag, förbättra arbetsmiljön och möjligheterna till att rekrytera kompetenta lärare framöver. Därför är det av stor vikt att genomföra regleringar av lärares undervisnings- och planeringstid. Detta innebär dock en stor ambitionshöjning för svensk skola och förutsätter full statlig finansiering till kommunerna för att det inte tvärtom ska drabba lärarna och annan skolpersonal negativt. Dessutom behöver lärarnas befintliga kollektivavtal anpassas utifrån de nya regleringarna.

Särskilt uttalande av Andréa Hedin m.fl. (M)

Moderaterna delar utbildningsförvaltningens bedömning att förslaget i SOU 2025:26 - Tid för undervisningsuppdraget inte bör genomföras i sin nuvarande form. Vi välkomnar ambitionen att stärka läraryrkets attraktivitet och förbättra arbetsmiljön, men den föreslagna regleringen av undervisningstid och tid för för- och efterarbete innebär stora begränsningar för rektorers möjligheter att leda och fördela resurser utifrån skolans faktiska behov. Att likställa planeringstid för en nytexaminerad lärare med den för en erfaren lärare, eller att utgå från att halvklassundervisning kräver dubbelt så mycket lärartid blir problematiskt. Utredningen pekar själv på att en tänkbar konsekvens är att lärarna kommer att undervisa färre timmar men i större elevgrupper. Skolverket prognoser visar en brist på 12 000 lärare till 2035.

Utredningen bedömer att förslagen kommer leda till ett behov av att på kort sikt anställa fler obehöriga lärare - i ett läge när svenska skolor utmanas av sjunkande skolresultat. Kostnaderna för detta har även kraftigt underskattats i utredningen, visar förvaltningens beräkningar med cirka 5 miljarder årligen. Samtidigt föreslås att redan befintliga riktade statsbidrag omfördelas – inte att nya medel tillförs. Det bryter mot finansieringsprincipen och riskerar att tränga undan andra viktiga utbildningssatsningar.

Moderaterna anser att förslaget underminerar den lokala styrningen och riskerar att försämra snarare än stärka kvaliteten i undervisningen

Norra innerstadens stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande av Petra Gardos Ek m.fl. (M)

Moderaterna delar utbildningsförvaltningens bedömning att förslaget i SOU 2025:26 - Tid för undervisningsuppdraget inte bör genomföras i sin nuvarande form.

Vi välkomnar ambitionen att stärka läraryrkets attraktivitet och förbättra arbetsmiljön, men den föreslagna regleringen av undervisningstid och tid för för- och efterarbete innebär stora begränsningar för rektorers möjligheter att leda och fördela resurser utifrån skolans faktiska behov. Att likställa planeringstid för en nytexaminerad lärare med den för en erfaren lärare, eller att utgå från att halvklassundervisning kräver dubbelt så mycket lärartid blir problematiskt. Utredningen pekar själv på att en

tänkbar konsekvens är att lärarna kommer att undervisa färre timmar men i större elevgrupper. Skolverket prognoser visar en brist på 12 000 lärare till 2035.

Utredningen bedömer att förslagen kommer leda till ett behov av att på kort sikt anställa fler obehöriga lärare - i ett läge när svenska skolor utmanas av sjunkande skolresultat. Kostnaderna för detta har även kraftigt underskattats i utredningen, visar förvaltningens beräkningar med cirka 5 miljarder årligen. Samtidigt föreslås att redan befintliga riktade statsbidrag omfördelas – inte att nya medel tillförs. Det bryter mot finansieringsprincipen och riskerar att tränga undan andra viktiga utbildningssatsningar. Moderaterna anser att förslaget underminerar den lokala styrningen och riskerar att försämra snarare än stärka kvaliteten i undervisningen.

Särskilt uttalande av Christina Messick (L) och Daniele Fava (C)

Vi vill tacka förvaltningen för ett bra svar på utredningen, där man i huvudsak instämmer i detta Liberalernas förslag. Svaret tar av naturliga skäl, utgångspunkt från förskolan, då det är stadsdelsnämndens ansvarsområde. Vi vill ytterligare poängtera att det är angeläget att lärares arbetssituation och arbetsbelastning minskar vad gäller administrativa sysslor så att mer tid kan läggas på det pedagogiska arbetet. Därför är det bra att genomföra regleringar av lärares undervisnings- och planeringstid. Denna ambitionshöjning förutsätter full statlig finansiering till kommunerna som vi utgår från kommer att tillföras.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande av Stephan Guiance m. fl. (S), Shamso Ali Hassan m.fl (V) och Karrmapriya Muschott m.fl. (MP)

Majoriteten vill tacka förvaltningen för sitt arbete med den stora utredningen gällande minskad administration och reglering av förskollärare och lärares tid. Det är av största vikt att förskollärare får tillräckligt med tid att planera och utvärdera sin undervisning, både när denne regleras i lag och av den enskilde rektorn. Tillräcklig planeringstid och tid att utveckla undervisningen så den håller god kvalitet samt tid att hålla sig uppdaterad på aktuell forskning om pedagogik är ett måste för en väl fungerande förskola. Vidare är det viktigt att tiden är tillräcklig för den enskilde barngruppen och lärarens förutsättningar. En lagstadgad minimitid får inte användas som ett givet mått utan utgör en bottennivå och det är fortsatt upp till de enskilda rektorerna att säkerställa att tiden motsvarar verksamhetens behov.

Vi instämmer i förvaltningens önskan om ytterligare problematisering hur tidsmättet bör tillämpas i arbetslag med flera lärare och vill särskilt lyfta att behovet av planering inte nödvändigtvis minskar med delat läraransvar. Barngrupper med fler lärare har ofta barn med särskilda rättigheter vilket kräver både mer planering och dokumentation, antalet barn förskolläraren har ansvar över minskar inte med delat läraransvar eller med en lägre sysselsättningsgrad och ett välfungerande pedagogiskt samspel två lärare emellan kräver såväl egen som gemensam planeringstid.

Införandet av ett specificerat mått på öronmärkt planeringstid får inte delas mellan lärare på ett sätt där den egna planeringstiden frånges. Läraren på ett sätt som negativt drabbar deras möjlighet att genomföra undervisning av god kvalitet. Allt detta kräver finansiering då tid för planering som är avgörande för god undervisning, också innebär tid från barngruppen. Ett underfinansierat införande av 5 obligatoriska planeringstimmar i veckan riskerar att drabba barnen negativt om mer tid spenderas utan förskolelärare. Likaså blir barnen lidande om förskollärare ges otillräckligt med tid för planering och utvärdering av undervisningen och kvaliteten på denna därmed sjunker. Det måste råda balans mellan krav och resurser för att förskolans lärare ska kunna genomföra sitt uppdrag på ett bra sätt i en god arbetsmiljö. Detta ställer krav på regeringen som står bakom förslagen i utredningen att säkerställa tillräckliga statsbidrag för att upprätthålla en sådan balans.

Slutligen vill vi understryka vikten av att hela tiden inkludera förskoleperspektivet och inte låta detta bli en eftertanke. Utredningen berör såväl elevgrupper och klasser som barngrupper och ska förslaget beröra båda dessa får inte det senare glömmas bort i skuggan av det förstnämnda. Bedömning av tid för undervisning uppdraget ska givetvis ta hänsyn till barn- eller elevgruppernas storlek, antal elever/barn som läraren regelbundet möter i undervisningen, antal elever/barn i behov av särskilt stöd och andra omständigheter av betydelse för elever, barn eller lärare. Förslaget berör förskollärare och våra allra yngsta elever, dessa får inte glömmas bort.